

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ι'

ΔΕΥΤΕΡΑ 26 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1932

ΑΡΙΘ. 39-40

Ο ΚΑΤΗΧΗΤΗΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Ἐν ἐκ τῶν λεπτοτέρων καθηκόντων τοῦ συγχρόνου λειτουργοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ἀπαιτοῦν ὄχι μόνον τὴν καλὴν διάθεσιν ἀλλὰ καὶ τὸν εἰδικώτερον καταρτισμὸν αὐτοῦ. εἶναι γὰρ πρὸς τὰ νεαρὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ποιμαντικὴ σχέσις αὐτοῦ. ἦτις ὀφείλει νὰ τύχῃ παρ' αὐτοῦ μεγίστης προσοχῆς.

Τὸ Α' Συνέδριον τοῦ Γ. Κλήρου, οὗτινος αἱ ἀποφάσεις ἐπανειλημμένως ἔδωκαν ἀφορμὰς εἰς τὴν παροῦσαν στήλην, ἔθιξε καὶ τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα καὶ εἶναι γνωστὰ εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἐκκλησίας» αἱ συγχεκριμέναι προτάσεις, εἰς ἃς τοῦτο κατέληξεν. Ὅπως ὁμως καὶ ἄλλοτε ἐλέγχθη, μεγάλη ὑφίσταται ἀπόστασις μεταξὺ τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων καὶ ἀπαιτεῖται ὅπως πολλὴ καταβληθῇ ἐνέργεια διὰ νὰ ἐνσαρκωθῶσιν εἰς πράξεις αἱ καλαὶ προτάσεις τῶν εὐλαβεστάτων συνέδρων. Ἀλλὰ, ὅταν πρόκηται νὰ ἐπιχειρηθῇ ἡ ἀνάλυσις τοῦ τί δέον γενέσθαι μετὰ τῆς ὥρας ἀποφάσεις περὶ ἀμέσου καθοδηγήσεως τῆς νεολαίας ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας μας, θὰ εἶναι ἀνάγκη, πρῶτον μὲν νὰ μὴ ἀγνοηθῇ ἡ μέχρι τοῦδε κατηθεῖσα πείρα ἀπὸ μέρους ὧν ἐκείνων, ὅσοι κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον ἔσχον τῆς εὐκαιρίας νὰ πειραματισθῶσιν. ἔστι καὶ ἄνευ ἐνιαίας κατευθύνσεως καὶ προηγούμενης συνεννοήσεως, δεύτερον δὲ νὰ ἀντιμετωπισθῇ μετὰ πάσης εἰλικρινείας, ὄχι τὸ ἐπιφανειακὸν ἀλλὰ τὸ πραγματικὸν ἀποτέλεσμα, ὅπερ ἔσχον τυχόν αἱ τοιαῦται τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας μεμονωμένα ἐνέργειαι. Ὅταν ἀπὸ τῶν διαθέσεων τούτων ὀρμηθῇ ὁ κλήρος, θὰ ᾔην ἐπαρκῶς παρεσκευασμένος ὅπως ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀποφύγῃ τὴν μονομέρειαν καὶ τὴν προχειρότητα ἐν τῇ καταρτισμῷ τῶν προγραμμάτων του, ἀφ' ἑτέρου δὲ προφυλαχθῇ ἀπὸ πάσης ἀδασανίστου μιμήσεως τῶν ἀλλοχῶ ἐφαρμοζομένων.

Ὁδεῖς ἄγνοεῖ ὅτι κατὰ παντὸς συστήματος δύναται νὰ ὑπάρχωσιν ἀντιρρήσεις ὅπως καὶ δύναται νὰ ὑπάρχωσι σπουδαῖοι ὑπὲρ ἐκάστου συστήματος συνηγοροῦντες λόγοι. Καὶ περὶ ἔργου τόσο λεπτοῦ προκειμένου, οὐδεμία πρόληψις εὐμενῆς ἢ δυσμενῆς θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ θέσιν κατὰ τὴν ὅλως ἀντικειμενικὴν

καὶ ἐπιστημονικὴν τοῦ προβλήματος μελέτην καὶ ἐπίλυσιν. Ἡ ἱστορία δὲ τῆς μεταξὺ τῆς νεολαίας θερησκευτικῆς κινήσεως τῶν τελευταίων ἐτῶν ἔχει νὰ παρουσιάσῃ, εὐτυχῶς, πλοῦτον διδαγματικῶν πολυτιμότητων διὰ πάντα ἀπροκατάληπτον μελετητὴν. καὶ ὁ πλοῦτος οὗτος ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ μείνῃ ἀνεκμετάλλευτος προκειμένου νὰ καθορισθῇ ἡ μέλλουσα ἐπὶ τοῦ ζητήματος τακτικὴ, ὅταν μάλιστα ἡ τακτικὴ αὕτη θὰ πρόκηται νὰ καταστῇ ἐνιαία καὶ κατὰ τρόπον τινὰ νὰ περιδληθῇ καὶ τὸ κύρος τῆς ἐπιστημότητος.

Δὲν πρόκειται ὅμως ἐνταῦθα ν' ἀσχοληθῶμεν ἐπὶ πλέον οὐδ' ἐπὶ τῆς κατηθείσης πείρας οὐδ' ἐπὶ τοῦ ἀκολουθητέου συστήματος, διότι περισσότερον ἐπείγει τὸ ν' ἀντιληφθῶσιν οἱ πάντες τὴν σοβαρότητα, ἣν ἐνέχει—διὰ τὴν παροῦσαν ἰδίαν περίστασιν—ἡ ἰδιότης τοῦ ἐφημερίου ὡς κατηχητοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦτο πνευματικοῦ χειραγωγοῦ τῆς νεολαίας.

Οὐδεμία ἀσφαλῶς ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι οὐδὲ εἰς κληρικὸς θὰ ὑπῆρχε διανοούμενος ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἀμέσου πρὸς τὸ καθήκον τοῦτο συμμερφώσεως, δὲν διαφεύγει ὅμως τὴν προσοχὴν ὅτι πολλὰκις ἡ ἀποτυχία πολλῶν ἐγχειρημάτων ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι μεθ' ὑπερβάλλοντος μὲν ζήλου ἐπιχειροῦνται ταῦτα ἐν ἀρχῇ, δὲν διεξάγονται ὅμως πάντοτε ἐν βραθείᾳ ἐπιγνώσει τῆς σοβαρότητος αὐτῶν. Δὲν εἶναι δέ, ἀτυχῶς, καὶ παρ' ἡμῖν ἀσύνηθες τὸ φαινόμενον τῆς προχειρολόγου ὑψίστων παιδαγωγικῶν καὶ μορφωτικῶν προβλημάτων ἀντιμετωπίσεως. ἦτις πολλὰς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ δημοσίᾳ ἐκπαιδεύσει ἐδημιούργησε κατ' ἐπανάληψιν δυσκολίας, περὶ ὧν οὐχὶ ἄπαξ ἐγένετο λόγος καὶ ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ».

Ἡ ἔλλειψις τῶν καταλλήλων στελεχῶν δημιουργεῖ πράγματι σοβαρὰς δυσκολίας καὶ ἐξαναγκάζει ἐνιαχοῦ εἰς πρόχειρον τῶν ἐπείγουσων ἀναγκῶν θεραπείαν, κίνδυνος ὅμως πάντοτε ὑπάρχει νὰ γίνεται περισσότερον κακὸν ἐκ τῆς ἐσφαλμένης ἀντιμετώπισεως τῆς πραγματικότητος καὶ διὰ τοῦτο τὸ «σπεῦδε βραδέως» θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν ἐν προκειμένῳ πάντοτε πρὶ ὀφθαλμῶν.

Διὰ τῶν ἀνωτέρω τοῦτο κυρίως στοχεῖται νὰ τον-

σθῆ, ὅτι δὲν ἄρκει ν' ἀποχρισθῇ ἡ οἰαδήποτε ὀργάνωσις τῆς μετὰ τὸν νῦν ἐκκλησιαστικῆς δράσεως ἀλλὰ, μετὰ τὴν ταύτην ἀπόρριψιν, ἀπαιτεῖται πρὸ παντός μελέτη, καὶ δὴ μελέτη ἀπολύτως ἐμπεριστατωμένη, κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ὁποίας ἢ ἐπρεπε νὰ μὴ παραλειπθῇ τίποτε ἐξ ὧν ἢ ἐδύναντο νὰ κατιστήσωσιν αὐτὴν περισσότερον διαχωριστικὴν καὶ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον ἁγίαν.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΚΑΝΟΝΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝ ΡΩΣΙΑ ΕΚΚΛΗΣ. ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

B.

III

Η ΝΕΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΡΩΣΙΑ

δ') Ὅριστικὸς καθορισμὸς τῶν σχέσεων τῶν δύο μερίδων καὶ δυνάμεις αὐτῶν.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1924 ὁ μητροπολίτης Εὐδόκιμος ἀπεχάρησε τῆς ἐνεργοῦς ὑπηρεσίας καὶ ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1925 διεδέχθη αὐτὸν ὁ Βενιαμὶν μητροπολίτης Λενινγκράδ (καὶ ἀπὸ τοῦ 1927 μητροπολίτης Μόσχας), πρῶτος ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ρωσίας μέχρι τοῦ θανάτου του ἐπισυμβάντος τὴν 6 Μαΐου 1930¹.

Μία ἐκ τῶν πρώτων ἐνεργειῶν τοῦ Βενιαμὶν ἦτο νὰ συγκαλέσῃ σὺνδον Ὑποκλήν τριτὴν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἐπισυμβάντος τὴν 7 Ἀπριλίου 1925 θανάτου τοῦ Τύχωνος πρὸς ἐξέυρεσιν τρόπου συμφιλίσεως καὶ εἰρηνικῆς διευθετήσεως τῶν διαφορῶν. Ὄντως δὲ τέσσαρας μόλις ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Τύχωνος (ἦτοι τὴν 11 Ἀπριλίου) ἐξαπέλυσε τὴν σχετικὴν πρὸς τὴν σύγκλησιν ταύτην τῆς Συνόδου ἐγκύκλιον, βραδύτερον δὲ (τῇ 11 Ἰουλίου) ἀπέλυσε καὶ δευτέραν, ἐν ἣ ἐβεβαίουν μὲν, ὅτι ἡ Συνοδικὴ ἐκκλησία δὲν εἶχε μακρυνθῇ τῆς ὁμοῦς πίστεως, ἐκάλεε δὲ τοὺς πάντας, ἵνα «ἀναθέσωσιν εἰς τὴν Τοπικὴν ταύτην σὺνδον τὴν λύσιν ὅλων τῶν διαμφισβητούμενων ζητημάτων καὶ παρεξηγήσεων καὶ τὴν ἀποκατάστασιν ἐκκλησιαστικοῦ καθεστῶτος ἀποδεκτοῦ δι' ὅλους τοὺς ὀρθοδόξους Ρώσους». Εἰς ἀπάντησιν ὁ Ὑποπληρωτὴς τοῦ ρωσικοῦ πατριαρχείου μητροπολίτης Κρουτίσκης Πέτρος ἀπέλυσε ἐγκύκλιον (ἀπὸ 28 Ἰουλίου) ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀναγινώσκουμεν: «Ὁρεῖται [οἱ τῆς Συνοδικῆς ἐκκλησίας] νὰ μετανοήσωσιν εἰλικρινῶς διὰ τὰς πλάνας τῶν. Ἡ κυριώτερά των πλάνη ὑπῆρξεν, ὅτι αὐθαίρετως ἀπομακρυνθέντες τῆς νομίμου ἐπισκοπῆς καὶ τῆς κεφαλῆς τῆς τοῦ ὁμοιωτάτου Πατριαρχίου, ἀπεπειράθησαν νὰ μεταστροφῇ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ

Χριστοῦ κατ' αὐθαίρετον διδασκαλίαν, παρέβησαν τὰς ἐκκλησιαστ. διατάξεις τὰς ὑπὸ οἰκουμ. συνόδων ὀρισθείσας, ἀπέρριψαν τὴν ἐξουσίαν τοῦ Πατριαρχίου, τὴν καθιδρυθεῖσαν καὶ ἀναγνωρισθεῖσαν ἐπὶ ὅλων τῶν ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν τῆς ἀνατολῆς, ἦτοι ἀπεκήρυξαν ὅτι ἀναγνωρίσθη ὑπὸ ὁλοκληροῦ τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ καὶ ἐπὶ πλέον καταδίκασαν αὐτὸν εἰς τὴν ψευδοσύνδον των. Παρὰ τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τῶν οἰκουμ. συνόδων καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων (ἀποστ. καν. 17 καὶ 18· Ὑ. Οἰκουμ. καν. 3, 12 καὶ 48· Μ. Βασιλείου κανὼν 12) ἐπιτρέπουσιν εἰς τοὺς ἐπισκόπους νὰ νομιφεύωνται καὶ εἰς χειροτονημένους ἱερεῖς νὰ ὄρχωνται εἰς δευτέρον γάμον, ἦτοι παροφείδουσιν ὅτι ὁλοκληρὸς ἡ οἰκουμενικὴ ὀρθόδοξος ἐκκλησία θεωρεῖ ὡς νόμιμον καὶ τὸ ὁποῖον δύνανται νὰ ἀνακληθῇ ἡ μεταβλήθῃ ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Οἰκουμενικῆς συνόδου. Ὅντω διαρρηγνύουσι τὴν συνέχειαν μετὰ τῶν ἱερῶν παραδόσεων τῆς ἐκκλησίας καὶ ὑπόκεινται εἰς καταδίκην ὑπὸ Συνόδου διὰ τὴν παροφίαν αὐτῶν. Ἄλλως τε οἱ ἡγουμένους τῆς ἀνακλιαντικῆς κινήσεως (ὁ ἐπίσκοπος Ἀντωνίνος καὶ ἄλλοι) ἀνεγνώρισαν τὸν ἀντικανονικὸν χαρακτῆρα τῶν πλάνων των, τὰς ὁποίας φανερῶς καὶ ἐπιμόνως διεκήρυξαν εἰς τοὺς λόγους των» (Τροχόβνινα Βεντοπόστ, 1925 Νοεμβρ. 1—15 Νο. 21—22 σελ. 3—4, παρὰ W. Eubhardt ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 112—113). Ἐπὶ πλέον ὁ Πέτρος ὀνομάζει τὴν συγκαλουμένην σὺνδον «ψευδοσύνδον παρίνομον καὶ ἀντικανονικὴν», χαρακτηροῦσάν την τοὺς συγκαλοῦντας αὐτὴν ὡς σχισματικούς¹. Ὅντω καὶ ὁ Πέτρος δὲν ἀπέδιδεν εἰς τοὺς Συνοδικοὺς παρεκκλινῶν τινα ἀπὸ τῆς δογματικῆς ἀκριβείας. Ἀπόπειραι πρὸς συμφιλίωσιν ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Βενιαμὶν καὶ βραδύτερον, τὴν 1 Ὀκτωβρίου, ἀλλὰ καὶ ταύτας ἀπέκρουσεν ὁ Πέτρος².

Παρὰ ταῦτα τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1925 συνήλθεν ἡ τρίτη Τοπικὴ σὺνδος συγκροτηθεῖσα ἐκ 515 μελῶν ἐξ ὧν 183 κληρικοὶ (ἦτοι 78 ἐπίσκοποι καὶ 105 ἄλλοι κληρικοὶ) καὶ 332 λαϊκοὶ ἀντιπρόσωποι διαφόρων ἐπαρχιακῶν συμβουλίων. Πνεῦμα περισκέψεως καὶ φρονήσεως ἐπεκράτησεν ἤδη γενικῶς, διερμηνεύεται δὲ τοῦτο ἐν οἷς ἐγράφην ὁ εἰσηγητὴς τῆς συνόδου ταύτης: «Ἡ Ἱ. Σύνοδος, ἐγράφην οὗτος, ἐξηναγκάσθη νὰ μετέλθῃ τακτικὴν περισσευμένην λαβοῦσα ἐπ' ὅρει τὴν ψυχολογίαν τῶν ἐκκλησιαστ. μαζῶν, αἵτινες μετὰ δισταστικὰς ἀπέβλεπον πρὸς τὰς ἐλαχίστας, καίτοι νομίμους καινοτομίας. Ἐναγκάσθη νὰ προβῇ εἰς πρακτικὰς τινας ἐπανορθώσεις τῶν διατάξεων τῆς Συνόδου τοῦ 1923 καὶ κυρίως εἰς τὰ ζητήματα περὶ γάμου τῶν ἐπισκόπων καὶ τῆς δευτερογαμίας τῶν κληρικῶν».

Ἡ τοπικὴ σὺνδος κατέληξεν εἰς τὰς ἐξῆς μετρωπαθεῖς καὶ ὑπὸ συντηρητικοῦ πνεύματος μάλλον διαπνεομένας ἀποφάσεις: Ὡς πρὸς τὸ ἡμερολόγιον «ἀποδεχομένη ὡς καὶ ἡ Β'. Τοπικὴ σὺνδος, τὴν

1. Τὸν Βενιαμὶν ἀποθανόντα διεδέχθη ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ προέδρου τῆς Συνόδου καὶ τοῦ μητροπολίτου Μόσχας ὁ τέως μητροπολίτης Τούλας Βιτάλιος Βεδενσκη ἐκλεγείς τῇ 10 Μαΐου 1930. Οὗτος δὲν πρέπει νὰ συγχέηται πρὸς τὸν ἄνευ ἑδρας μητροπολίτην Ἀλέξανδρον Βεδενσκη.

1. Ὁρθόδοξία 31 Ἰουλίου 1926 σελ. 131.

2. Τροχόβνι ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 27.

3. Αὐτόθι σελ. 24.

είσαγωγὴν τοῦ νέου ἡμερολογίου, ἀλλὰ συγχρόνως λαμβάνουσα ὑπ' ὄψει ὅτι συνεπεῖα βιοτικῶν συνθηκῶν τῶν Ρώσων ἡ ἄμεσος ἐφαρμογὴ τοῦ νέου ἡμερολογίου προκαλεῖ δυσχερεῖς περιπλοκάς, ἐγκρίνει τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἡμερολογίου ἀναλόγως τῶν τοπικῶν συνθηκῶν, φρονοῦσα ὅτι τὸ κῆρος τῆς μελλούσης οἰκουμ. συνόδου θὰ καθορίσῃ ὁριστικῶς τὸ ζήτημα τοῦτο¹. Ὡς πρὸς δὲ τὸν γάμον τῶν κληρικῶν: «Ἐπειδὴ ὁ λαὸς βραδέως ἀντιλαμβάνεται τὸν ἀρχαῖον θεσμόν τῆς συνυπάρξεως τῶν ἐγγάμων ἐπισκόπων καὶ τῶν ἀγάμων καὶ τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησιαστικὴν συγκατάβασιν πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν ἐν τῷ ζητήματι τοῦ β'. γάμου τῶν κληρικῶν, ἡ Γ'. τοπικὴ σύνοδος θεωροῦσα τοὺς τε ἐγγάμους καὶ ἀγάμους ἐπισκόπους ὡς ἰσοτίμους, χάριν τῆς προπαρασκευῆς τῆς ἐκκλησιαστικολαϊκῆς συνειδήσεως πρὸς παραδοχὴν τῆς νέας καταστάσεως θεωρεῖ καλόν, ὅπως ἐγκρίνῃ τὸν θεσμόν τῶν ἐγγάμων ἐπισκόπων καὶ ἐπιτρέψῃ τὸν β'. γάμον τῶν κληρικῶν μετ' ἰδιαζούσης ὁμῶς περισκέψεως ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ ποιμνίου καὶ εἰς τὰ προσόντα τῶν υποψηφίων καὶ εἰς τὰς ἰδιαιτέρας συνθήκας, ὑπ' αἷς διατελοῦσιν οἱ ἐν τῇ χηρείᾳ ἱερεῖς. Συμφώνως πρὸς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας θεωροῦσα ἡ Γ'. τοπικὴ σύνοδος ἐαυτὴν ἀρμοδίαν νὰ λύσῃ τοιαῦτα ἐκκλησιαστικοπρακτικὰ ζητήματα... οὐχ ἥττον θεωρεῖ καθήκον αὐτῆς, ὅπως τὰς σχετικὰς ἀποφάσεις τῶν συνόδων 1923—1925 ὑποβάλῃ εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς μελλούσης Οἰκουμ. Συνόδου² καὶ ἐκφράζει τὴν προθυμίαν αὐτῆς ὅπως συμμορφωθῇ πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῆς Οἰκουμενικῆς»³.

Ὡσαύτως ἡ Τοπικὴ σύνοδος ἀνεγνώρισεν τὸ αὐτοκεφάλον τῆς Οὐκρανικῆς Ἐκκλησίας⁴, ἐθέσπισεν δὲ

1. Ὁρθοδοξία 31 Ἰουλίου 1926 σελ. 115.

2. Ἡ σύγκλησις Οἰκουμ. Συνόδου ἐθεωρεῖτο τότε ἐπιχειμένη, διότι ὁ Οἰκουμ. Πατριάρχης Βασίλειος εἶχεν ἀπευθύνει τὴν σχετικὴν πρόσκλησιν εἰς τὰς αὐτοκεφάλους ὀρθοδόξους ἐκκλησίας.

3. Ὁρθοδοξία 31 Ἰουλίου 1926 σελ. 133.

4. Μετὰ τὴν Πανουκρανικὴν Τοπικὴν σύνοδον τοῦ φεβρουαρίου 1923, περὶ ἧς ὁμιλήσαμεν ἀνωτέρω, ἐπιτροπὴ ἐξ ἐνὸς ἐπισκόπου καὶ δύο πρωθιερέων μεταβάσα εἰς Μόσχαν περὶ τὰ τέλη τοῦ 1924 ἐζήτησε τὴν εὐλογίαν τοῦ Τύχωνος. Ἡ ἀπάντησις ὁμῶς αὐτοῦ δὲν ὑπῆρξεν εὐμενής. Κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1924 ἐν τούτοις συνήλθεν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀκολουθῶντος ἀναγορευθέντος μητροπολίτου Χαρκόβου καὶ πάσης Οὐκρανίας Ποιμένος, ἀνδρὸς συνετοῦ καὶ ἐχομένου τῆς ὑγιοῦς διδασκαλίας, Πανουκρανικὴ Προσυνοδικὴ συνδιάσκεψις, καὶ μετ' αὐτὴν τῇ 17 Μαΐου 1925 συνεκλήθη ἡ Β'. Πανουκρανικὴ Ὁρθόδοξος Τοπικὴ σύνοδος, ἥτις ἀνεκήρυξε τὴν 21 Μαΐου τὸ αὐτοκεφάλον τῆς Οὐκρανικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ αὐτοκεφάλον τοῦτο ἀνεγνώρισεν ἡ Γ'. Τοπικὴ σύνοδος τῆς ἐν Ρωσίᾳ Συνοδικῆς ἐκκλησίας, οὐχὶ ὁμῶς καὶ ἡ Τυχωνικὴ μερίς. Τὴν περὶ αὐτοκεφάλου ἀπόφασιν ταύτην ἐξήγγειλε καὶ πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὀρθοδόξους Πατριάρχας ἡ ὑπὸ τὸν Ποιμένα διοικοῦσα Σύνοδος διαβεβαίωσα, ὅτι «οὐδαμῶς θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν εἰσαγωγὴν οἰων-

νὰ παύσῃ πᾶσα πρόσκλησις πρὸς τοὺς Τυχωνικοὺς ἱεράρχας πρὸς ἔνωσιν, οὐχὶ ὁμῶς καὶ πρὸς τὸ ποιμνιον. Παρὰ ταῦτα καὶ νέα διαβήματα πρὸς συνδιαλλαγὴν ἐγένοντο πρὸς τὸν Ἀναπληρωτὴν τοῦ Τοποτηρητοῦ Σέργιον, ὁ ὁποῖος ὁμῶς ἐδείχθη περισσότερον ἀδιάλλακτος τοῦ Πέτρου καὶ ἀπέκλεισεν πᾶσαν ἰδέαν περὶ συνδιαλλαγῆς.

Ἡ γραμμὴ δὲ ἡ ἀκολουθοιμένη ὑπὸ τῶν Τυχωνικῶν ἐν ταῖς πρὸς τὴν Συνοδικὴν ἐκκλησίαν σχέσεσιν αὐτῆς καθορισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Τύχωνος ἐν τῇ ἀπὸ 15 Ἰουλίου 1923 ἐπιστολῇ αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ ἀπὸ 2 Ἀπριλίου 1924 ἀφορισμῷ του, δέον νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐκτάκτως ἀδιάλλακτος καὶ τραχεῖα καὶ διετυπώθη ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὡς ἑξῆς: «Διὰ πάντων τούτων οἱ τοῖς Συνοδικῆς ἐκκλησίας ἀπεχώρισαν ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ ἐνὸς σώματος τῆς Οἰκουμ. Ἐκκλησίας καὶ ἐστέρησαν ἑαυτοὺς τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, τῆς παραμενοῦσης μόνον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ. Τούτων δ' ἕνεκα... καὶ πᾶσι αἱ πράξεις καὶ τὰ μυστήρια τὰ τελούμενα ὑπὸ τῶν ἐκπεσόντων ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐπισκόπων καὶ ἱερέων εἰσὶν ἀνευ χάριτος καὶ δὲν ἔχουσιν ἰσχὺν, οἱ ἐκ τῶν πιστευόντων δὲ συμμετέχοντες σὺν αὐτοῖς ἐν τῇ προσευχῇ καὶ τοῖς μυστηρίοις οὐ μόνον ἀγιασμόν δὲν λαμβάνουσιν, ἀλλ' ὑπόκεινται καὶ εἰς τὴν κατάκρισιν διὰ τὴν συμμετοχὴν ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτῶν»¹.

ἤποτε νεωτερισμῶν». Πράγματι δέ, ὡς διεπιστώθη καὶ ἐν τῇ Προκαταρκτικῇ Ἐπιτροπῇ τοῦ ἁγίου Ὁρους, ἡ ὑπὸ τὸν Ποιμένα ἐκκλησία διετηρήθη ἀξιεπαίτως μακρὰν καὶ τῆς ἐλαχίστης καινοτομίας (Ὁρθοδοξία 31 Ὀκτωβρίου 1926 σελ. 28. Πρακτικὰ Προκαταρκτικῆς ἐπιτροπῆς σελ. 90-91).

1. Ἐκκλησ. Ἀλήθεια 22 καὶ 29 Σεπτεμβ. 1923. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πρόσκλησιν τῶν συνοδικῶν πρὸς ἔνωσιν ὁ Πέτρος μεταξύ ἄλλων ἀπήντησε καὶ τὰ ἑξῆς: Ἡ ἔνωσις τῶν αὐτοκαλουμένων ἀνακαινιστῶν μετὰ τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου ἐκκλησίας εἶνε δυνατὴ μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον, ἵνα ἕκαστος τούτων ἀποκηρύξῃ τὰς πλάνας του καὶ ὑποβληθῇ εἰς δημοσίαν μετάνοιαν διὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀποστασίαν του. Δεόμεθα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἀπαύστως, ἵνα ἀπαναγάγῃ τοὺς πλανωμένους εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (W. Emhardt ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 143). Ὁ δὲ ἀντικαταστάτης Σέργιος ὡς ἑξῆς χαρακτηρίζει τοὺς συνοδικούς: «Ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι θεωροῦμεν τοὺς ἀνακαινιστάς ὡς αὐτοχειροτόνητον σῶμα (10ς κανὼν τοῦ Μ. Βασιλείου), τὸ ὁποῖον ἀπεσχίσθη ἀπὸ τῆς ἐνότητος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ἐξ αἰτιῶν καὶ σκοπῶν ἥιστα σχετιζομένων πρὸς τοὺς θρησκευτικοὺς τοιοῦτους». Ὁ Μητροπολίτης Σέργιος ὑπέμνησεν, ὅτι ὁ πατριάρχης Τύχων δὲν ἔσπευσε νὰ ἀπαγγεῖλῃ καταδικὴν καὶ ὅτι κατ' ὀλίγον ἐδημιουργήθη τοιαύτη κατάστασις, καθ' ἣν «θεωροῦμεν πάντας τοὺς ἀνακαινιστάς ἐπισκόπους καὶ τὸν κληρὸν ὡς διατελοῦντα ὑπὸ ἀργίαν καὶ θεωροῦμεν ἀκύρους τὰς χειροτονίας τὰς τελουμένας ὑπ' αὐτῶν καὶ πᾶν ἄλλο ἅγιον μυστήριον (ἐξαιρέσει τοῦ βαπτίσματος)». Ἡ πατριαρχικὴ ἐκκλησία ἐν τούτοις εἶνε ἐτοιμος νὰ δεχθῇ εἰς τοὺς κόλπους τῆς πάντας τοὺς μετανοήσαντας. Ἡ ἀποδοχὴ τοιοῦτου κλήρου ἀπὸ τὴν ἀνακαινιστικὴν κίνησιν «δέον νὰ γίνεταί κατὰ τὸν αὐτὸν τὸν τρόπον, καθ' ὃν καὶ ἡ ἀπο-

Ἡ γραμμὴ αὕτη «τηρεῖται μέχρι σήμερον ἐπακριβῶς, καὶ κατὰ τὸ ἀπὸ 10 'Απριλίου 1930 ἔγγραφον, τὸ δημοσιευθὲν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ τοῦ πατριαρχείου τῆς Μόσχας ὑπ' ἀριθ. 51 πάντες οἱ λαβόντες τὴν χειροτονίαν ἐν τῇ Συνδικῇ ἐκκλησίᾳ θεωροῦνται ὡς ἀνιέροι καὶ προσχωροῦντες εἰς τὴν Τυχωνικὴν μερίδα ἀναχειροτονοῦνται. Ὡσαύτως ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς Τυχωνικοὺς νὰ λειτουργῶσιν εἰς ναοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Συνδικὴν ἐκκλησίαν, ἐὰν δέ ποτε εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ λειτουργήσωσιν εἰς ναόν τινα τοιοῦτον, δὲν λειτουργοῦσιν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, ἀλλ' ἐπὶ τραπέζης καὶ ἀντιμνησίου παρ' αὐτῷ τοποθετημένης. Ὡσαύτως δὲ ἐκκλησία τις περιέχεται πάλιν εἰς αὐτοὺς ἐκ τῆς Συνδικῆς ἐκκλησίας, ἐγκαινιάζεται ἐκ νέου».

Ἡ ἀδιαλλαξία ὅμως αὕτη καθιστᾷ τοὺς Τυχωνικοὺς βαρύτερα ὑπευθύνους διὰ τὴν φυγάδευσιν τῆς ἐκκλησίας. εἰρήνης τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἤδη μετὰ τὴν νομιμοποίησιν καὶ τῆς Τυχωνικῆς μερίδος ἐναντι τῶν Σοβὲτ οὐδὲν ἕτερον σημεῖον ἐπίμαχον μεταξὺ τῶν δύο μερίδων ὑφίσταται, εἰμὴ μόνον ἡ περὶ τὸν πατριαρχικὸν θεσμόν διαφωνία. Ἐφ' ὅσον δ' οἱ Τυχωνικοὶ θὰ ἠδύναντο κάλλιστα νὰ ὀργανωθῶσι κατὰ μητροπολιτικὸν σύστημα ὑπὸ μητροπολίτην καὶ πρῶτον τὸν μητροπολίτην Μόσχας, ὥς τοῦτο δεικνύει τὸ παράδειγμα τῆς Συνδικῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἐπιμονὴ αὐτῶν παρὰ τὴν ἀντίδρασιν καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς νὰ στηρίξωσι τὸν πατριαρχικὸν θεσμόν, ὑπὸ ἔννοιαν μάλιστα ξένην πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν ἱ. κανόνων, καὶ νὰ ἐξακολουθῶσιν ὑπὸ τὸ προσωρινὸν καθεστὼς τῆς Τοποτηρητείας διοικούμενοι, προσλαμβάνει τὸν χαρακτηρισμὸν πείσματος ἀσυγγνώστου, διχάζοντος τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν δύναμιν ἑκατέρας τῶν ἐκκλησιῶν, δύναται νὰ ὑπολογισθῇ ὁπωσδήποτε αὕτη ἐκ τῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς δημοσιευθεισῶν στατιστικῶν. Ἐκ τούτων ἐμφαίνεται, ὅτι ἡ Συνδικὴ ἐκκλησία περιλαμβάνει μὲν πολλοὺς λογάδας ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ρωσικῆς ἐκκλησίας, φαίνεται ὅμως ὅλον ἐκτοπιζομένη ὑπὸ τῆς Τυχωνικῆς, ἥτις παρὰ τὰς διαιρέσεις αἵτινες προέκυψαν ἐν αὐτῇ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Τύχωνος, στηριζομένη ἐπὶ τῶν μαζῶν τοῦ

δοχῇ ἀπὸ οἰασδήποτε ἐν γένει αἱρέσεως: διὰ δημοσίας μετανοίας καὶ ἀποκηρύξεως τοῦ αὐτοχειροτονήτου σώματος τῶν ἀνακαινιστῶν καὶ διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς μιᾶς κανονικῆς κεφαλῆς τῆς Ρωσικῆς ἐκκλησίας, τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καὶ τοῦ Τοποτηρητοῦ του καὶ διὰ τῆς ὑποσχέσεως πλήρους πίστεως καὶ ὑπακοῆς εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν μέχρι τελευταίας πνοῆς (Ἐπιστολὴ Σεργίου πρὸς ἐπίσκοπον τῶν ἀνακαινιστῶν μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Μ. Πετσικόφσκυ καὶ δημοσιευθεῖσα ἐν Πισλέδνυα Νοβόστὶ τῆς 12 Αὐγούστου 1927 Νο 2333 ἴδε παρὰ W. Emhardt ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 145).

1. Ἴδε ἐν Irénikon tom IX pag. 58.

2. Irénikon, tom. VIII pag. 719. Κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν οἱ Τυχωνικοὶ οὐ μόνον ἀνακαθαγιάζουσι τοὺς ναοὺς, ἀλλὰ καὶ ἀναχειροτονοῦσι καὶ διὰ καὶ ἀναβαπτίζουσι (10 Αὐγούστου 1928 σελ. 254).

λαοῦ διεκδικεῖ ὅλον ἐν σοβαρῶς τὴν ὀριστικὴν ἐπικράτησιν. Οὕτω ἡ Συνδικὴ ἐκκλησία κέκτηται θεολογικὸν Ἰνστιτούτον ἐν Πετροπόλει, Πνευματικὴν Ἀκαδημίαν ἐν Μόσχᾳ, Ἀνωτέραν θεολογ. σχολὴν ἐν Κιέβῳ καὶ παραδόσεις θεολογικῶν μαθημάτων εἰς ἄλλας πόλεις. Ἡ Ἀκαδημία τῆς Μόσχας τῷ 1927 ἠρρίθμει 16 ἀποφοίτους καὶ 80 ἐν συνόλῳ φοιτητάς, γενικὴ δὲ βάσις τῆς διδασκαλίας ἦτο ἡ ἀπολογητικὴ καὶ αἰ φροντιστηριακαὶ ἀσκήσεις ἡσαν μᾶλλον πρακτικαὶ πρὸς ἄμεσον ἐφαρμογὴν εἰς τὴν ζωὴν¹. Κατὰ στατιστικὴν δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς Συνδικῆς ἐκκλησίας² αὕτη κατὰ τὸ 1925 ἠρρίθμει 108 ἐπαρχίας, 192 ἐπισκόπους, 12593 ἐνορίας, 16540 κληρικοὺς. Τὴν δὲ 1 Ἰανουαρίου 1927 ἠρρίθμει 84 ἐπαρχίας, 140 ἐπισκόπους, 6245 ἐνορίας καὶ 10815 κληρικοὺς³. Εἰς τοὺς ἀνωτέρω ἀριθμοὺς περιλαμβάνονται καὶ αἱ ἐπαρχίαι τῆς Οὐκρανικῆς Ἐκκλησίας τῆς διατελούσης ὑπὸ τὸν Ποιμένα, ἥτις ὅμως, ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς Προκαταρκτικῆς Ἐπιτροπῆς, δὲν πρέπει νὰ συγχέηται πρὸς τὴν Συνδικὴν ἐκκλησίαν. Εἶχε δὲ αὕτη κατὰ τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1925 ἐπαρχίας 16, ἐπισκόπους 33, καὶ ἐνορίας 3000. Ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ρωσίας ἐξεροτῶντο ἀπὸ τῆς συνόδου τῆς Μόσχας μόνον 36 ἐπαρχίαι καὶ 3241 ἐνορίαί⁴.

Ἐξ ἄλλου ἡ Τυχωνικὴ ἐκκλησία κατὰ τὸ 1926 ἠρρίθμει 260 ἐπισκόπους, συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐξορίστων καὶ ἐγκαθεύκτων καὶ ἐφησυχάζοντων, ἐνορίας δὲ τῷ 1927 περὶ τὰς 30,000 αἵτινες ἤδη ἔχουν αὐξηθῇ⁵.

Τοσαῦτα περὶ τῶν δύο ἐν Ρωσίᾳ ἐκκλησιῶν μερίδων. Ὡς παρακολουθήσωμεν ἤδη τὴν Τυχωνικὴν μερίδα κατὰ τὴν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Τύχωνος διαμόρφωσιν αὐτῆς.

Γ.

ΠΑΤ. ΠΑΡΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΤΟΥ ΤΥΧΩΝΟΣ

α) Ἡ ἐγκατάστασις καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ Τοποτηρητοῦ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατριάρχου Τύχωνος⁶, ἐπι-

1. Τροήκη ἐνθ. ἀνωτ. Ἐκλ. Φάρος τοῦ 1928 σελ. 484. Ἐκκλησία τῆς 16 Ἰουνίου 1928 σελ. 192.

2. Vestnik no 7 πρβλ. καὶ Irénikon tome IX σελ. 11.

3. Τροήκη ἐνθ. ἀνωτ. Ἐκκλ. Φάρος 1928 σελ. 483

4. Τροήκη, Αὐτόθι

5. Irénikon tome IX σελ. 13.

6. Ὁ ἀντιπρόεδρος τῶν σοβὲτ Πέτρος Σμίντοβιτς, ἐπίτροπος ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, κρίνων τὸν Τύχωνα ἅμα τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ἐγκαταστήσει αὐτὸν ὡς τίμιον ἄνδρα, ὅστις ἐτήρησε τὴν ὑπόσχεσίν του. Κατὰ τὸν Σμίντοβιτς μόνον οἱ συνεργάται τοῦ Τύχωνος δὲν συνεπάθουν τὸ σοβιετικὸν πολίτευμα καὶ συχνάκις κατώρθωνον νὰ ἐξαπατώσι τὸν πατριάρχη. Κατ' ἀρχάς, προσέθεσαν αὐτολεξεῖ ὁ Σμίντοβιτς, εἶχον δυσπιστίαν πρὸς τὸν Τύχωνα, ἀλλ' ὅταν ἔσχον αὐτοπροσώπως συνέντευξιν μετ' αὐτοῦ, ἐπέστην περὶ τῆς τιμότητός του καὶ τῆς εὐλικρινείας τῶν προσωπικῶν του προθέσεων (W. Emhardt ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 140). Ἐστῶσαν οἱ χαρακτηρισμοὶ οὗτοι

συμβαίναντα τῇ 7 Ἀπριλίου 1925, ἐκιοινοποιήθη πρὸς τὸν κληρὸν καὶ τὸν λαὸν δι' ἐγκυκλίου πατριαρχικὸν ἔγγραφο, τὸ ὁποῖον συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ Τύχωνος τῇ 20 Δεκεμβρίου (7 Ἰανουαρίου) 1924 ὑπὸ τύπον διαθήκης ἐκινόνειε τὰ τῆς Τοποτηρητείας τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Τύχωνος. ὅσει ὁ θρόνος οὕτως ἀπετέλει προσωπικὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ Τύχωνος, περὶ τῆς καὶ προσωρινῆς ἐστὼ διαθέσεως τῆς ὁποίας ἔδει νὰ ἀκουσθῇ ἡ τελευταία ἐπιθυμία τοῦ διαθέτου. Τὸ ἔγγραφο τοῦτο εἶχεν ἐπὶ λέξει ὡς ἑξῆς:

«Ὡς περιπτώσει θανάτου ἡμῶν τὰ πατριαρχικὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα μέχρι τῆς νομίμου ἐκλογῆς νέου πατριάρχου προτείνωμεν ν' ἀνατεθῶσι προσωρινῶς τῷ Σεβ. μητροπολίτῃ Κνοίλλῳ [τοῦ Καζάν]. Ἐν περιπτώσει ἀδυναμίας αὐτοῦ, ὅπως ἀναδεχθῇ αὐτὰ δι' οἰανδήποτε αἰτίαν, ταῦτα μεταβιβάζονται εἰς τὸν σεβ. μητροπολίτην [Ἰαροσλάβης] Ἀγαθάγγελον. Ἐὰν δὲ καὶ οὗτος ὁ μητροπολίτης ἀδυνατῇ νὰ δεχθῇ αὐτὰ, τότε τὰ πατριαρχικὰ ἡμῶν δικαιώματα καὶ καθήκοντα μεταβιβάζονται τῷ σεβ. μητροπολίτῃ Κρουτίσκης Πέτρῳ. Ταύτην τὴν ἡμετέραν θέλησιν ἀνακοινούμενοι πρὸς πάντας τοὺς πιστοὺς τῆς ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας καθήκον ἡμῶν λογιζόμεθα, ὅπως ἐξηγήσωμεν, ὅτι ἡ τοιαύτη ἡμῶν ἀξίωσις καταργεῖ τὴν ἡμετέραν ἐντολήν, τὴν δοθεῖσαν κατὰ Νοέμβριον μῆνα τοῦ 1923. Τύχων, πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας»¹.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θανάτου τοῦ Τύχωνος οἱ πρῶτοι ἐκ τῶν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ μνημονευμένων μητροπολιτῶν ἦσαν ἐξόριστοι. Ἀπέμεινε λοιπὸν μόνον ὁ Πέτρος, ὅστις καὶ ἀνέλαβεν εὐθὺς τὰ καθήκοντα τοῦ Τοποτηρητοῦ, ἀναγνωρισθεὶς τοιοῦτος καὶ ὑπὸ τῶν συνελθόντων πρὸς κήδευσιν τοῦ Τύχωνος ὑπερεξήκοντα ἱεραρχῶν, ὅφ' ὧν καὶ ὑπεγράφη σχετικὸν πρακτικόν. Τὴν ἐξουσίαν ὅμως αὐτοῦ ὁ Πέτρος δὲν ἤντλει κυρίως ἐκ τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν ὑπερεξήκοντα ἐπισκόπων, οἵτινες ἀπλῶς ἐπιστοποίησαν μὲν τὸ γνήσιον τῆς πατριαρχικῆς διαθήκης, διεδήλωσαν δὲ, ὅτι οἱ δύο προμνημονευθέντες μητροπολίται Κνοίλλος καὶ Ἀγαθάγγελος ἀδυνατοῦσι νὰ δεχθῶσι τὰ καθήκοντα τοποτηρητοῦ καὶ ὅτι ὁ Πέτρος οὐδένα λόγον δύναται νὰ προβάλλῃ, ὅπως ἀποκλίνῃ τῆς συμμορφώσεως πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ πατριάρχου². Ὁ Πέτρος τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ἤντλει ἐκ τῆς διαθήκης τοῦ Τύχωνος. Ἐντεῦθεν δὲ οὐχὶ ἄνευ σκοποῦ προσέλαβε τὸν τίτλον τοῦ «**Πατριαρχικοῦ Τοποτηρητοῦ**» καὶ οὐχὶ τὸν τίτλον τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. Πράγματι τὴν ιδιότητα τοῦ Πατριαρχικοῦ Τοποτηρητοῦ ἐκδέχονται οἱ περὶ τὸν Σέργιον, ἀναπληρωτὴν τοῦ Πέτρου, κατ' ἐκδοχὴν παράδοξον, πρωτοφανῆ καὶ ἀρχαῖοντος περιέργου, μηδὲν ἔχουσιν ἔρεισμα εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὴν ἐν γένει ἐκκλησιαστικήν.

προᾶξιν, οὐ μόνον τὴν παλαιάν, ἀλλὰ καὶ τὴν νεωτέραν. Ὁ ἀπολυταρχικὸς χαρακτὴρ τοῦ πατριαρχικοῦ πολιτεύματος, ὅπως ἐγκαθιδρύθη τοῦτο ἐν Ρωσίᾳ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Τύχωνος καὶ τῶν διαδεξαμένων αὐτόν, ἐκφορεῖται πιστότατα καὶ μετὰ περισσῆς σαφηνείας εἰς τὴν ἐκδοχὴν ταύτην. Ἄς ἴδωμεν, πῶς αὐτὸς οὗτος ὁ Σέργιος ἐκθάτει καὶ διερμηνεύει αὐτὴν ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ τῆς ἐπισήμου «Ἐρμηνείδος τοῦ πατριαρχικοῦ τῆς Μόσχας», τῇ ἐκδοθέντι ἀρχομένου τοῦ 1931³.

«Κατὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις, γράφει ὁ Σέργιος, ὁ τίτλος τοῦ Τοποτηρητοῦ δίδεται εἰς ἕνα ἱεράρχην, ὅστις ἐνεργεῖ προσωρινῶς ὡς πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς ἐκκλησίας κατὰ τὸν χρόνον τὸν διαρρέοντα μετὰ τῆς χηρείας τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου διὰ θανάτου ἢ παραιτήσεως τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου πατριάρχου. Τὸ ἔργον τοῦ Τοποτηρητοῦ προβλέπεται ἐκτὸς τῶν ἄλλων πηγῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ἀνωτάτης ἡμῶν διοικήσεως, τοῦ συνταχθέντος ὑπὸ τῆς συνόδου τοῦ 1917—1918. Θὰ ἐφαίνετο, ὅτι ἡ αὕτη διάταξις, ἡ κοινῶς παραδεκτὴ παρ' ὅλων τῶν ἐκκλησιῶν, θὰ ἴσχυεν ὡσαύτως καὶ διὰ τὸν ἱεράρχην τὸν καθορισθέντα διὰ τῆς διαθήκης τοῦ Πατριάρχου, ἵνα ἐκτελῇ τὰ ἔργα τοῦ πρώτου ἐπισκόπου ἐν τῇ ρωσικῇ ἐκκλησίᾳ μας. Ἐν τούτοις οὐχὶ ἄνευ λόγου ὁ τίτλος του εὐρίσκειται νὰ εἴνε «**Τοποτηρητὴς Πατριαρχικὸς**» καὶ οὐχὶ «**Τοποτηρητὴς τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου**», ὅπως προβλέπουν οἱ ἑ κανόνες. Ἡ διαφορὰ αὕτη, ἡ φαινομενικῶς ἀσήμαντος, ἀφίνει νὰ προβλέπηται διάκρισις τις **οὐσιώδους** μετὰ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ ἡμῶν Τοποτηρητοῦ καὶ ἐκείνης συνήθους τινὸς Τοποτηρητοῦ. Αἱ κανονικαὶ διατάξεις, ὅπως πάντοτε, προϋποθέτουσι τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν ἐν τῇ φυσιολογικῇ τῆς λειτουργίᾳ. Προβλέπουσι τὴν παρουσίαν παρὰ τῷ πατριάρχῳ σώματός τινος συνοδικοῦ συμμετέχοντος ἐν τῷ ἔργῳ τῆς διοικήσεως, τὸ ὁποῖον καλεῖται διὰ διαφορῶν ὀνομάτων παρὰ ταῖς διαφορὰς ἐκκλησιαστικὰς· ἤτοι σύνοδος ἐπίσκοπική, ἁγία σύνοδος, παρ' ἡμῖν δὲ ἡ ἁγία Σύνοδος καὶ τὸ ἀνώτατον ἐκκλησι. συμβούλιον ἐνεργούντα ὁμοῦ. Ἄμα τῷ θανάτῳ τοῦ πατριάρχου ὁλόκληρος ἡ κανονικὴ ἐξουσία μεταβιβάζεται εἰς τὸ σῶμα τοῦτο, ὅπερ ἐκλέγει τὸν Τοποτηρητὴν ἐκ τῶν ἰδίων μελῶν του. Εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις, ὅπου τοῦτο ἀρμόζει, ὁ Τοποτηρητὴς ἐνεργεῖ ὡς κεφαλὴ προϋσταμένη τῆς ἐκκλησίας, ὡς ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος αὐτῆς. Ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι δὲν ἀπολαύει οὔτε τοῦ κύρους ἐνὸς πατριάρχου, διότι ἔχει ἐκλεγὴ προσωρινῶς, μέχρι τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου πατριάρχου, τουτέστι διὰ τρεῖς μῆνας παρ' ἡμῖν καὶ διὰ χρόνον βραχύτερον παρ' ἄλλαις ἐκκλησίαις· οὔτε ὅλης τῆς πατριαρχικῆς ἐξουσίας, διότι παραμένει μέλος τῆς συνόδου καὶ ἀντιπρόσωπος αὐτῆς καὶ δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἢ δυνάμει τῆς ἐντολῆς τῆς συνόδου. Ὁ περιορισμένος οὗτος χαρακτὴρ τῶν δικαιωμάτων τοῦ Τοποτηρητοῦ ἐσημειώθη σαφῶς ὑπὸ τῆς συνόδου μας τοῦ 1917—1918, ἥτις διεκή-

τοῦ προκρίτου τούτου τῶν μπολσεβίκων μία ἐπὶ πλέον μαρτυρία περὶ τῆς ἡθικῆς ἀκεραιότητος τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου ἀνδρός.

1. Ἐκκλησία τῆς 27 Ἰουνίου 1925 σελ. 206.

2. Ἐκκλησία αὐτόθι.

3. Zurnal Moskovskoj Patriarchii. Ἰδε τοῦ ἀρθροῦ τοῦτοῦ Γαλλικῆς μετάφρασιν ἐν Irénikon tome VIII pag. 346.

φύξεν ὅτι δὲν ἔχει οὗτος τὸ πατριαρχικὸν δικαίωμα νὰ μνημονεύηται κατὰ τὰς λειτουργίας εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας τοῦ Πατριαρχείου¹, οὔτε τὸ δικαίωμα ν' ἀπευθύνῃ ἐγκυκλίους εἰς ὅλην τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ δὲν δύναται ν' ἀπολαύῃ τῶν δύο τούτων προνομίων ἢ ἡνωμένος μετὰ τῆς συνόδου. Εἶνε αὐτόδηλον, ὅτι τοιοῦτός τις τοποτηρητής δὲν δύναται νὰ **ἔχῃ Ἀναπληρωτήν**. Ἡ πηγὴ τῶν δικαιωμάτων του εἶνε ἡ σύνοδος καὶ αὕτη δύναται πάντοτε, ἀνάγκης τινὸς ἐμφανιζομένης, νὰ διαβιβάσῃ ταῦτα εἰς ἄλλο πρόσωπον φέρον τὸν αὐτὸν τίτλον.

(β) Ὁ ἡμέτερος ὅμως «πατριαρχικὸς τοποτηρητής» δὲν ἔλαβε τὴν ἐντολὴν του οὔτε παρὰ τῆς συνόδου οὔτε ἐν συνδέσμῳ πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ κατ' **εὐθείαν ἀπὸ τοῦ πατριάρχου**. Εἶνε σημαντικὸν ὄντως, ὅτι καθ' ἣν στιγμήν ὁ πατριάρχης ἀπέθανεν, ἦτο οὗτος πᾶν ὅ,τι ἀπέμεινεν ἐξ ὅλου τοῦ μηχανισμοῦ, τὸν ὁποῖον ἡ Σύνοδος (τοῦ 1917) εἶχε τόσον εὐρέως καταρτίσει. Μόνος ἐτήρει τὰ πλήρη δικαιώματα τῆς συνόδου, ἵνα διοικῇ τὴν ρωσικὴν ἐκκλησίαν. Ἡ ἰσχὺς τῆς ἐντολῆς τῆς παρασχεθείσης εἰς τὰ μέλη τῆς συνόδου καὶ τοῦ ἀνωτάτου ἐκκλησι. συμβουλίου εἶχεν ἐξαντληθῇ ἀπὸ πολλῶν, καὶ δὲν ἠδύνατο πλέον ταῦτα νὰ συμμετέχουσιν εἰς τὴν διοίκησιν. Ἡ σύνοδος ἢ ἐνεργοῦσα παρὰ τῷ πατριάρχει, συνισταμένη ἐκ τριῶν ἀρχιεπισκόπων καὶ βραδύτερον ἐκ τριῶν μητροπολιτῶν δὲν εἶχεν ἐντολὴν ἐκ τῆς συνόδου (τοῦ 1917). Συνεκλήθη διὰ προσωπικῆς προσκλήσεως ὑπὸ τοῦ αἰοδίου πατριάρχου καὶ ἔλασε τὰ δικαιώματα αὐτῆς διὰ τοῦ θανάτου ἐκείνου². Εἰς τρόπον ὥστε δὲν ὑπῆρχε πλησίον τοῦ πατριάρχου οὐδὲν σῶμα συγκυρίαρχον, συμμετέχον εἰς τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν τῆς ἐκκλησίας καὶ τὸ ὅποion νὰ δύναται νὰ λάβῃ αὐτομάτως ἐκ τοῦ πατριάρχου ὁλόκληρον τὴν πατριαρχικὴν ἐξουσίαν καὶ νὰ διατηρήσῃ αὐτὴν μέχρι τῆς ἐκλογῆς νέου πατριάρχου, ἐκλέγον τοποτηρητὴν τινά. Δὲν ἔμενε λοιπὸν εἰς τὸν πατριάρχον ἢ ἐν μόνον μέσον, ὅπως συνεκλήθη ἢ πατριαρχικὴ ἐξουσία νὰ καθορίσῃ ἐν πρόσωπον κατὰ διαταγὴν πατριαρχικὴν προσωπικὴν, ὑπερ θὰ ἀνελάμβανε μετὰ τὸν θάνατόν του πλήρη τὴν πατριαρχικὴν ἐξουσίαν διὰ νὰ διαβιβάσῃ ἀκολούθως αὐτήν εἰς τὸν νέον πατριάρχον. Τοῦτο καὶ ἐπραξεν ὁ αἰοδὶμος πατριάρχης διὰ τῆς διαθήκης του³. Ἡ

διαθήκη δὲ δὲν δίδει τὸν τίτλον τοῦ Τοποτηρητοῦ εἰς τὸν μέλλοντα τοῦτον θεματοφύλακα τῆς πατριαρχικῆς ἐξουσίας, διότι τοῦτο θὰ ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀφομοίωσίν του πρὸς συνήθη τινὰ τοποτηρητὴν καὶ οὕτω νὰ περιορίσῃ τὰ δικαιώματά του. Κατὰ τὴν ἄμεινον ὅμως ἐννοίαν τῆς διαθήκης θὰ ἔπρεπε νὰ καλεῖται **ἐνεργῶν τὰ τοῦ πατριάρχου**, μεθ' ὅλων τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀξιωματοῦ του.

(γ) Τινὲς ἐξέφρασαν ἀμφιβολίας περὶ τοῦ κανονικοῦ τῆς τοιαύτης προσωπικῆς μεταβιβάσεως τῆς πατριαρχείας. Ὁ ΚΓ κανὼν τῆς συνόδου τῆς Ἀνατολείας, λέγουσιν οὗτοι, ἀπηγόρευσε ρητῶς εἰς πάντα ἐπίσκοπον νὰ ἐγκαθιστῇ τὸν ἴδιόν του διάδοχον καὶ διεκρίνουν, ὅτι ἡ ἐγκατάστασις αὕτη εἶνε ἄκυρος. Ἀλλ' ὁ κανὼν οὗτος ἀπαγορεύει εἰς τὸν ἐπίσκοπον νὰ ὀνομάσῃ διάδοχον, ὅστις θὰ ἦτο οὕτως εἰπεῖν ὁ κληρονόμος τοῦ θρόνου του, καὶ τοῦτο διὰ λόγους εὐνοήτους. Πρῶτον ὁ ἐπίσκοπος δὲν πρέπει νὰ θεωρῇ «τὰ τοῦ Θεοῦ», τὴν «ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ» ὡς ἰδίαν προσωπικὴν ιδιοκτησίαν—πολὺ δὲ περισσότερον κατ' ἐκείνην τὴν εποχὴν, ὅτε ἡ κατάληψις ἑδρας τινὸς συνεπῆγε καὶ τὴν διάθεσιν πάσης τῆς περιουσίας ἥτις ἀνήκεν εἰς αὐτήν—καθὼς μᾶς λέγει καὶ ὁ ΟΣ κανὼν τῶν Ἀποστόλων. Κατὰ δεύτερον λόγον τὸ ὑποδεικνύειν τινὰ προσωπικῶς τὸν διάδοχον αὐτοῦ παραβιάζει τὰ δικαιώματα τοῦ κλήρου καὶ τῶν πιστῶν, καθὼς καὶ τῆς συνόδου τῶν ἐπισκόπων, εἰς τοὺς ὁποίους οἱ κανόνες ἀναγνωρίζουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγωσι καὶ νὰ ἐγκαθιστῶσι τοὺς ἐπισκόπους εἰς τὰς χηρευούσας ἑδρας. Ἀλλ' ἐξ ἄλλου ὁ αἰοδὶμος πατριάρχης μεταβιβάων προσωπικῶς τὴν πατριαρχικὴν του ἐξουσίαν λόγῳ τῶν τότε ὑπαρχουσῶν περιστάσεων δὲν ἐξέφραγεν οὐδὲ λέξιν ἐν σχέσει μετὰ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. Οὗτος μένει κενὸς μέχρι σήμερον. Τὸ γεγονός τοῦτο, ὡς τὸ εἴπωμεν ἐν παρόδῳ, δημιουργεῖ ἰδιαίτεραν στάσιν παρὰ τοῖς πιστοῖς τῆς Μόσχας ἐναντι τοῦ ἀποθανόντος πατριάρχου τῶν. Δι' αὐτοὺς ὁ πατριαρχικὸς θρόνος ἀποδίδεται ἀκόμη καὶ τώρα, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸν ἀποθανόντα (!!) καὶ δὲν συγκρίνουν πρὸς αὐτὸν κατ' οὐδένα τρόπον τοὺς σημερινούς κατόχους τῆς πατριαρχικῆς ἐξουσίας. Οὕτως ὅταν συγκροτηθῇ ἡ Τοπικὴ μᾶς σύνοδος, αὕτη θὰ ἔχῃ πλήρες δικαιώματα νὰ ἐκλέξῃ νέον πατριάρχον καὶ ἡ διαθήκη τοῦ πατριάρχου δὲν θὰ ἐμποδίσῃ τοιαύτην τινὰ ἐκλογὴν.

Ταῦτα γράφει ὁ Σέργιος διεκρινέντων, ἐξ ὁλόκληρας ἑτῆ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Τύχωνος, τὰς ἀρχάς, καθ' ὡς ἐννοοῦσιν οἱ Τυχωνικοί, οἱ διαδεξάμενοι τὸν Τύχωνα, νὰ διοικῶσι τὴν ἐκκλησίαν.

ΗΛΙΑΡΙΩΤΗΣ ΤΡΕΜΙΕΛΑΣ

1. Ἐν Ρωσίᾳ ὁ πατριάρχης μνημονεύεται οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀρχιερέων, ὅταν οὗτοι ἱεουργῶσιν, ὡς ἐν τοῖς λοιποῖς πατριαρχείοις, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πάντων τῶν ἱερέων ἐν πάσαις ταῖς λειτουργίαις καὶ ἀκολουθίαις ὅπως παρ' ἡμῖν ὁ ἐπίσκοπος ἐν τῇ παροιμίᾳ αὐτοῦ «Ὁ Τοποτηρητής Πέτρος, μολοντί ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ρωσικῆς ἐκκλησίας δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς συνήθεις Τοποτηρητάς, μνημονεύεται ὡς πατριάρχης».

2. Παράδοξος θεωρία! Ἡ σύνοδος ἔλασε τὰ δικαιώματα καὶ διετήρησεν αὐτὰ ἢ ἐντολὴ τοῦ νεκροῦ χάριτος τῆς διαθήκης τοῦ Τύχωνος!

3. Καὶ εἰάν ἡ διαθήκη ἐχάνετο ἢ εἰάν ὁ Τύχων δὲν ἐπρόφρανε νὰ συντάξῃ τοιαύτην, ἡ πατριαρχικὴ ἐξουσία θὰ μενεν ἀμεταβίβαστος: Ὁλόκληρος ἡ σφαῖρα αὕτη τῶν

σκέψεων τοῦ Σεργίου βασίζεται ἐπὶ τῆς ἐσφαλμένης προδήλως προϋποθέσεως ὅτι μόνη πηγὴ ἱερατικῆς ἐξουσίας νομίμου ἐν Ρωσίᾳ εἶνε ὁ Καταστατικὸς χάρτης τοῦ 1917 καὶ ἡ Τοπικὴ σύνοδος ἐκείνη. Οἱ ἱεροὶ κανόνες τί γίνονται; Ἡ συνοδικὴ ἐξουσία ἀργεῖ;

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΤΩΧΟΙ

B

Ἡ κοινότης τῶν ἀγαθῶν παρὰ τοῖς πρώτοις χριστιανοῖς.—Κομμουνισμός καὶ κομμουνισμός.—Τὸ αὐθόρμητον καὶ ἐλεύθερον τῆς χριστ. ἀλληλοβοήθειας.—Ἡ «κοινία» τῶν Ἐκκλησιῶν ὑπὲρ τῶν πασχόντων πιστῶν.—Οἱ ἔθνη καὶ ὁ κοινὸς κορβανάς.—Ἡ ἀνευ διακρίσεως βοήθεια καὶ ὁ...Ζεὺς.—Ὁ λοιμός τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ἡ κατ' αὐτὸν ποίησις τῶν χριστιανῶν.

Ἐν τῇ Χριστιανισμῷ, ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη αὐδέποτε ἐσθέθη, ἐκδηλουμένη ἐκείνῳ κατ' εὐδὸν λόγον πρὸς τὸ ὅπως τῆς ἠθικῆς τῶν χριστιανῶν ἔσαν ἠθικῶς τελειότεροι, δηλὸν εἰ ἦσαν οἱ χριστιανοί, τόσον πληρεστέρας καὶ πλατυτέρας ἐξεδηλοῦτο καὶ ἡ πρὸς τοὺς δεομένους βοήθεια. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐποχὴ τοῦ ἀρχαίου Χριστιανισμοῦ διεκρίθη διὰ τὴν ἀνωτέραν ἠθικὴν τῶν πρώτων ἐπαδῶν τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο κατὰ τὴν περίοδον ἀκριδῶς ἐκείνην ἀφθονώτερα καὶ πλουσιώτερα εὐρισκομένον ἐκχυνόμενα τὰ αἰσθήματα τῆς πρὸς τὸν δοκιμαζόμενον πλησίον χριστιανικῆς ἀγάπης.

Οὕτω, στρέφοντες τὴν προσοχὴν πρὸς τὴν ἀποστολικὴν περίοδον βλέπομεν ὅτι τότε, εἴπερ ποτὲ ἄλλοτε ἐν τοῖς μετέπειτα χριστιανικοῖς χρόνοις, ἀπετέλει ἐνὸς ἐκαστοῦ χριστιανοῦ συνειδησὶν τὸ ὅτι πάντα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας εἶνε μέλη τοῦ αὐτοῦ σώματος καὶ, κατ' ἀκολουθίαν, «εἴτε πάσχει ὁ μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη», κατὰ τὴν ἐκφράσιν τοῦ ἀπ. Παύλου. Πράγματι δέ, κατὰ τὰς πρώτας χρυσᾶς ἐκείνας ἡμέρας τοῦ Χριστιανισμοῦ, αἱ ὁποῖαι ἠκολούθησαν ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀποστόλοις καθόδον τοῦ ἀγ. Πνεύματος, ἡ ἐνότης τῶν πιστῶν καὶ ἡ κοινότης τῆς ζωῆς τῶν ἐξεδηλωθῆσαν κατὰ τὸν ἰσχυρότερον καὶ ἐμφανέστερον τρόπον. Περὶ τοῦτου ὁ συγγραφεὺς τῶν «Πράξεων τῶν Ἀποστόλων» μαρτυρεῖ συντόμως μὲν, ἀλλὰ λίαν ἐκφραστικῶς: «πάντες οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ εἶχον πάντα κοινά» καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διμερίζον αὐτὰ πᾶσι καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχε... Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἰς τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά... Οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς: ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων, διεδίδοτο δὲ ἐκάστῳ καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν».

Τὴν τοιαύτην ζωὴν τῶν πρώτων χριστιανῶν ὑπῆρχαν οἱ ταῦτίσαντες πρὸς τὸν νεοφανῆ κομμουνισμόν. ἀλλ' εἶνε προφανές ἡ διάκρισις, διότι ὁ χριστιανικὸς ἐκεῖνος ἐφηρμοσμένος «κομμουνισμός» ἦτο ἀλλότριος πρὸς τὸν σύγχρονόν μας τεχνητὸν καὶ καταναγκαστικὸν κομμουνισμόν, ὡς προτῶν ἐξ ἐλευθέρας θλῶς καὶ αὐθορμήτου διαθέσεως ὑπὲρ τοῦ πάσχοντος πλησίον, ὡς καρπὸς τοῦ πληρώματος τῆς ἐν ταῖς καρδίαις τῶν χριστιανῶν ἀγάπης πρὸς τοὺς δοκιμαζομένους. Οἱ

πρώτοι χριστιανοὶ τὴν ἀγάπην τῶν ταύτην ἐξεδήλουν οὐχὶ ἐπὶ τῇ δόσει προκατηρτισμένων σχεδίων καὶ προγραμμάτων· ἡ κοινότης τῶν ἀγαθῶν δὲν ἀπετέλει ἄρθρον κομματικοῦ τινος προγράμματος β' ἐπιβαλλομένου καὶ εἰς τοὺς μὴ στέργοντας αὐτήν· δὲν ἦτο «πολιτικὴ» ὀργανώσεως τινος τεχνητῆς ἢ μερίδος, ἢ πρὸς τὴν ὁποῖαν ἀντίθεσις ἢ μὴ προσχώρησις θὰ ἀπέβαινε ἐλεθρία διὰ τοῖς ἀνθισταμένους ἢ καὶ ἀπλῶς διαφωνούντας· ἀλλὰ ἐπήγαγεν ὡς ἄμεσον ἐπακολούθημα τῆς θεμελιωδестаτῆς ἀρχῆς τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, τοῦ κυριωτάτου κανόνος τοῦ χριστιανικοῦ βίου, τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, τοῦ ἐλευθερωτέρου καὶ αὐθορμητοτέρου τῶν ἀνθρώπων συναισθημάτων. Οἱ πρώτοι χριστιανοί, πάντες ἀνεξαιρέτως, καὶ οἱ ἐγγύς, καὶ οἱ μακράν, ἀπετέλουν ὡσεὶ μίαν οἰκογένειαν. Πάντες συνήρχοντο ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἰς κοινὴν προσευχὴν καὶ εἰς κοινὴν τράπεζαν. Καὶ ἐν τῇ ἐμφανίσει τῶν ταύτη, ἐξηφανίζοντο οἰαδήποτε μεταξὺ τῶν διαφορᾶν καὶ διακρίσεις κοινωνικῶν θέσεων καὶ καταστάσεων. Θεωροῦντες ἀλλήλους ἀδελφοὺς δὲν ἄφνον ἐν στερήσει τοὺς δεομένους, ἀλλ' ἐβοήθουν αὐτούς, ὡς δὲν βοηθεῖ σήμερον οὐδὲ ὁ ἀδελφὸς τὸν γνήσιον ἀδελφόν του. Οἱ ἀπόστολοι δὲν ἀπῆλθον παρὰ τῶν χριστιανῶν νὰ παραδώσουν ὀλόκληρον τὴν περιουσίαν των, ὡς ἐπιβάλλουν οἱ σημερινοὶ κομμουνισταί, δημεύοντες καὶ ἱσχυρίζοντες διὰ τῆς βίας καὶ παρὰ τῶν ἀκόντων, μὴ διστάζοντες οὐδὲ πρὸς τοῦ φόνου τῶν ὅπωςδήποτε δυστροπούντων. Οἱ ἀπόστολοι ἀνεγνώριζον τὸ δικαίωμα ἐκαστοῦ νὰ διαθέτῃ τὴν περιουσίαν του κατὰ βούλησιν· «οὐχὶ μένον σοι ἔμενε—ἔλεγεν ὁ ἀπ. Πέτρος πρὸς τὸν Ἀνανίαν κρύφαντα μέρος τοῦ τιμήματος τοῦ πωληθέντος κτήματός του—καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχες;» Διότι, πράγματι, οὐχὶ πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ χριστιανοὶ παρέδιδον ὀλόκληρον τὴν περιουσίαν των. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐκράτουν μέρος αὐτῆς καὶ δι' ἑαυτούς. Οὕτω π. χ. εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου εἶχεν ἰδιόκτητον οἰκίαν, αὐδαὶ δὲ τὴν κατέκρινε διὰ τοῦτο.

Ἦτο λοιπὸν ὅλως ἐλευθέρᾳ ἡ ὑπὸ τῶν πρώτων χριστιανῶν παράδοσις τῆς περιουσίας των χάριν τῶν δεομένων. Ἐν γένει δέ, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐλέχθη, καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀρχαῖοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὡς πραγματικὴν καὶ γνησίαν ἀγαθοεργίαν ἐχαρακτήριζον μόνον τὴν ἀκαταναγκάστως τελουμένην: «Ἐκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης, ἵλαρόν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός». Ὁ Λακτάντιος ἐμέμμετο τὸν Πλάτωνα διὰ τὸν ἀπόλυτόν του κομμουνισμόν, τὸν ὁποῖον ἐχαρακτήριζεν ὡς σύστημα ἀπεχθὲς μὲν, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς γυναῖκας, ἀδικον δὲ ὡς πρὸς τὰς περιουσίας, διότι προστατεύει τοὺς ὀκνηροὺς καὶ τοὺς σπατάλους ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἐγκρατῶν καὶ τῶν φιλοπόνων. Οἱ πλούσιοι παρ' ἡμῖν—λέγει ὁ φιλόσοφος Ἰουστίνος—δίδουν ὅταν θέλουν καὶ ὅσον θέλουν. Ἐκαστος ἐξ ἡμῶν—λέγει ὁ

Τερτυλλιανός—προσάγει τὴν ταπεινὴν του προσφορὰν ἀπ᾽ τοῦ μηνὸς καὶ ὁπότεν θελήσῃ, ἂν μόνον θέλῃ καὶ δύναται, διότι παρ' ἡμῖν οὐδεὶς ἐξαναγκάζεται, ἕκαστος τὸ πράττει ἰδίᾳ βουλήσει. Τὸ αὐθόρμητον τοῦτο καὶ ἰδιόβουλον ὁ Εἰρηναῖος ἐμφανίζει ὡς τὸ ἰδιαίτερον πλεονέκτημα τῆς χριστιανικῆς ἀγαθοεργίας.

Ἡ ἐκουσία ἐκείνη κοινότης τῶν περιουσιῶν τῆς πρώτης χριστιανικῆς κοινωνίας ὑπῆρξεν ἐκδηλώσις τοῦ ὁφελοῦ καὶ ἐνθουσιώδους πνεύματος τῶν πρώτων χριστιανῶν, κατὰ φυσικὸν δὲ λόγον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ μακρὸν καὶ ἔξω τοῦ κύκλου τῶν ἐν Ἱερουσολύμοις χριστιανῶν, ταχέως ἀντικατασταθεῖσα ὑπὸ ἀγαθοεργίας εὐρυτάτης ἀκτίνος. Ὁ ἀπ. Παῦλος ἔδιδεν εἰς τοὺς Κορινθίους χριστιανοὺς τὴν ἐξῆς ὁδηγίαν: «Περὶ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους, ὡς περ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Παλαιᾶς οὐτι καὶ ὑμεῖς ποιήσατε: κατὰ μίαν τῶν σαδῶντων ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτοῦ τιθέτω θησαυρίζων, ὅτι ἂν εὐδοῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογίαι γίνωνται. Ὅταν δὲ παραγίνωμαι, οὓς ἂν δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ». Κατὰ τοὺς ἀποστολικούς λοιπὸν χρόνους ἡ περισσότηρον εὐποροῦσα κοινότης ἐδοήθει τὰς δεομένας, αἱ δὲ προσφοραὶ ἦσαν τῶσον γενναῖαι, ὥστε ἔμενον καὶ περισσεύματα, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν κεφ. η' καὶ θ' τῆς Β' πρὸς Κορινθίους. Τῆς κοινῆς δὲ μερίμνης ἀπήλκουον πάντες οἱ ἀσθενεῖς καὶ ἀδύνατοι: οἱ ἄρρωστοι, οἱ γέροντες, αἱ χῆραι καὶ τὰ ὀρφανά. Τὰ πράγματα οὕτω συνέβαινον καὶ μετὰ τοῦς ἀποστόλους, ὡς μαρτυροῦν οὐ μόνον χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ ἔθνη: συγγραφεῖς. Ἐν ταῖς Διαταγαῖς τῶν Ἀποστόλων παραينوῦνται οἱ χριστιανοὶ νὰ δίδωσιν εἰς τοὺς δεομένους, ὅτι ἔχουσιν ἀνάγκην, ἂν δὲ δὲν ἔχουν νὰ ρίπτουν εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν κορβανᾶν. Ἄς δίδουν ἀπ' εὐθείας, ὅτι ἕκαστος δύναται ἔστω καὶ ἐν, ἢ δύο ἢ πέντε λεπτά. «Ἐργοπόμεναι, ἐνδελέχιζε, κοιλία, πρόσφερε Κυρίῳ τὰ ἐκουσία σου... Εἰ εἰς τὸν κορβανᾶν οὐ δύνασαι δάλλειν, κἂν κοινῶναι τοῖς ξένοις ἐν, ἢ δύο, ἢ πέντε λεπτά». Τοιούτων ἐράνων (corbana, corban= κορβάν) κάμνουσαν μνείαν καὶ ὁ Καρθαγένης Κυπριανὸς καὶ τὰ λεγόμενα κλημέντια.

Παρὰ τοῖς χριστιανοῖς τοῦ δ' καὶ τοῦ γ' αἰ. ὑπῆρχεν ἔθος νὰ δοηθοῦνται οἱ χριστιανοὶ οὐχὶ μόνον ὑπὸ τῆς κοινότητός των, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἄλλων, ἀπομακρυσμένων, ἐκκλησιῶν, ὡς τοῦτο ἐγίνετο καὶ κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ἐποχὴν. Ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἱστορικὸς Εὐσέβιος ἀναφέρει περιεκτικὴν ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ ἐπισκόπου Λιουσιῶν πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Σωτήρα. ἐν τῇ ὁποίᾳ λέγεται ὅτι «ἐξ ἀρχῆς μὲν γὰρ ὑμῖν (τοῖς Ἱωμαίοις) ἔθος ἐστὶ τοῦτο, πάντας μὲν ἀδελφοὺς ποικίλως εὐεργετεῖν, Ἐκκλησίαις τε πολλαῖς ταῖς κατὰ πᾶσαν πόλιν ἐτρόχιζεν πέμπειν, ὅδε μὲν τὴν τῶν δεομένων πηνίαν ἀναφύγοντας, ἐν μετάλλοις δὲ ἀδελφοῖς ὑπάρχουσιν ἐπιχορηγοῦντας» τὸ «πατροπαράδοτον» τοῦτο ἔθος

οὐ μόνον εἶχε διατηρήσει ὁ ἐπίσκ. Σωτήρ, ἀλλὰ ἐπηρόηκεν, ἐπιχορηγῶν μὲν τὴν διαπεμπομένην δαφίλειαν τὴν εἰς τοὺς ἀγίους, λόγοις δὲ μακαρίους τοὺς ἀνιόντας ἀδελφούς, ὡς τέκνα πατὴρ φιλόστοργος, παρακαλῶν». Τὸ αὐτὸ ἐπραττεν ἡ ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία καὶ κατὰ χρόνους μεταγενεστέρους: κατὰ τὴν ἐπὶ Δεκίου διωγμὸν ἡ ἐν Ἱωμῷ χριστιανικὴ κοινότης οὐ μόνον διετήρει τὴν χῆρας, πτωχῶν καὶ ἀσθενῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπέστειλε σημαντικὰ ποσὰ εἰς Καππαδοκίαν πρὸς ἐνθουσιαν τῶν πτωχῶν τῆς. Τὸ αὐτὸ ἐπραττεν καὶ ἄλλαι ἐκκλησίαι, ὡς π.χ. ἡ τῆς Καρθαγένης κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Κυπριανοῦ.

Ἐδοξέθουν δὲ οἱ χριστιανοὶ πάντας ἀδιακρίτως. Χρημάτων καὶ κτημάτων—λέγει ὁ Ἰουστίνος—οἱ πόρους παντὸς μᾶλλον στέργοντες, νῦν καὶ ἔχομεν εἰς κοινὸν φέροντες, παντὶ θεομένῳ κοινωνοῦντες». Οἱ ἔθνη οὐχὶ σπανίως ἐμυκτήριζον τὰς τοιαύτας τῆς ἀγάπης ἐκδηλώσεις παρὰ τοῖς χριστιανοῖς. Ἀναφέρει δ' ἐξ ἄλλου ὁ Τερτυλλιανὸς ὅτι παρὰ τοῖς ἔθνεσιν εἶχε μορφωθῇ ἡ ἰδέα ὅτι οἱ χριστιανοὶ ἐπιδεικνύουσι τοιαύτην συμπάθειαν πρὸς τοὺς ἐνδείς καὶ πάσχοντας ἐκ λόγων ἰδίως πολιτικῶν. Ἀλλ' ἐφ' ὅσον τὴν ἀγάπην των διεδήλουν οἱ χριστιανοὶ καὶ πρὸς τοὺς ἔθνη, ἡ τοιαύτη ὑπόνοια δεδαίως ἦτο ἀβάσιμος. Ὁ Τερτυλλιανὸς μάλιστα ἐπὶ τούτοις προσθέτει ὅτι καὶ ἂν αὐτὸς ὁ Ζεὺς προσήρχετο νὰ ζητήσῃ ἐλεημοσύνην, οἱ χριστιανοὶ καὶ εἰς αὐτὸν θὰ ἔδιδον ἐφ' ὅσον δοηθοῖεν πάντας τοὺς δεομένους. Τοῦτο καταμαρτυρεῖται ὑπ' αὐτῆς τῆς ἱστορίας. Ὁ Ἀλεξανδρεὺς Διονύσιος γράφει ὅτι ὅταν ἐμάστιζε τὴν Ἀλεξανδρείαν θειὸς λοιμὸς «οἱ πλείστοι τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν δι' ὑπερβάλλουσαν ἀγάπην καὶ φιλαδελφίαν ἀφειδοῦντες ἑαυτῶν καὶ ἀλλήλων ἐχόμενοι, ἐπισκοποῦντες ἀφυλάκτως τοὺς νοσούντας, λιπαρῶς ὑπηρετούμενοι, θεραπεύοντες ἐν Χριστῷ, συναπληλλάττοντο ἐκείνοις ἀσμενέστατα, τοῦ παρ' ἐτέρων ἀναπημπλάμενοι πάθους καὶ τὴν νόσον ἐφ' ἑαυτοῦς ἔλκοντες ἀπὸ τῶν πλησίων καὶ ἐκόντες ἀναμασώμενοι τὰς ἀληθινὰς καὶ πολλὰ νοσηκομήσαντες καὶ ρώσιντες ἐτέρους, ἐτελεύτησαν αὐτοί, τὴν ἐκείνων θάνατον εἰς ἑαυτοὺς μεταστήσαντες... Οἱ γὰρ ἄριστοι τῶν παρ' ἡμῖν ἀδελφῶν τοῦτον τὸν τρόπον ἐξεχώρησαν τοῦ βίου, πρεσβύτεροί τε τινες καὶ διάκονοι καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ λαοῦ, λίαν ἐπαινούμενοι, ὡς καὶ τοῦ θανάτου τοῦτο τὸ εἶδος, διὰ πολλὴν εὐσέδειαν καὶ πίστιν ἰσχυρὰν γινόμενον, μηδὲν ἀποδεῖν μαρτυρίου δοκεῖν... Τὰ δὲ γε ἔθνη—προστίθεται ἐν τῇ ἐπιστολῇ—παν τοῦναντίον καὶ νοσούντες ἀρροχόμενοι ἀποθεῖντο καὶ ἀπέφυγον τοὺς πλείστους κἂν ταῖς ὁδοῖς ἐρείπτουν ἡμιθνήτας καὶ νεκρὰς ἀτάφους ἀπεσκυβαλίζοντες, τὴν τοῦ θανάτου διαδοσιν καὶ κοινωνίαν ἐκτρέπομενοι, ἣν οὐκ ἦν καὶ πολλὰ μαρτυροῦμενοι ἐκκλησιαστικῶν».

Τοιοῦτα πλάτος καὶ βάθος εἶχεν ἡ πρὸς πάντας ἀδιακρίτως τοὺς ἀνθρώπους ἐκδηλουμένη ἀγάπη τῶν

χριστιανῶν κατὰ τὴν μεταπροστολικὴν ἐποχὴν τῶν
πρώτων χριστιανικῶν ἐκκτονταετηρίδων. Π.

ΔΙΑ ΤΟΝ ΙΕΡΟΝ ΑΜΒΩΝΑ

ΟΜΙΛΗΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΑΤΑ

40.

Ὁ χρυσοῦς κανὼν

(Κυρ. Β. Λουκᾶ. — 2 Ὀκτωβρίου)

Καλὸς θέλετε τὸν ποταμὸν τῆς
οὐκ ἐνέμεσαι καὶ οὐκ ἐνέμεσαι
τοῖς ὁμοίωσις (Λουκ. 11, 31).

Ἐὰν ἡ χριστιανικὴ ἀνθρωπότης ἐνεκοιποῦτο πράγ-
ματι καὶ ἐφήρμοζε τοὺς λόγους τούτους τοῦ Κυρίου.
θὰ ἐφήρμοζε τὸν Εὐαγγέλιον δλόκληρον τοῦ Χριστοῦ.
Πῶς θέλετε νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἀκαταστασία εἰς τὸν κό-
σμον, ὅταν ἐκεῖνοι, οἵτινες θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχωσιν ὡς
γνώμονα τῆς ζωῆς τὸν ἀπλούστατον τοῦτον νό-
μον τῆς ἀγάπης, πᾶν ἄλλο ἢ φαίνονται συνεπεῖς
πρὸς τὰς θεωρητικὰς τῶν πεποιθήσεις; Ἀλλ' ἂς ἐγ-
κρίνωμεν εἰς τὸ βάθος τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ τούτου
κηρύγματος τοῦ Θεανθρώπου, ἵνα ἴδωμεν ὅτι οὔτε
ὑπερβολικὰ οὔτε παράλογα πράγματα ζητεῖ ἀπὸ τοῦ
φίλους Του.

Α'.—Τὸ διακριτικὸν τῆς εὐαγγελικῆς ἠθικῆς εἶναι
ἡ θετικότης τῶν ἀπαιτήσεων τῆς. Εἰς τοῦτο πράγ-
ματι συμπληροῖ τὴν μωσαϊκὴν ἠθικὴν, ἥτις ἀπετέλει
ἀπλὴν ἀρνησιν τοῦ κακοῦ. «Ἐκκλινον ἀπὸ κακοῦ καὶ
ποιήσιν ἀγαθόν» εἶναι ἡ πλήρης συμβουλὴ τοῦ Ἀγ.
Πνεύματος πρὸς τὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ πλησιάσῃ τὸν
Θεόν.

«Ὁ σὺ μισεῖς ἐτέρῳ μὴ ποιήσῃς» ἔλεγεν ὁ σοφὸς
διδάσκαλος τῆς μωσαϊκῆς καθηκοντολογίας διότι τοῦτο
μόνον ἠδύνατο ἡ ἀνθρωπότης τότε ν' ἀντιληφθῇ καὶ
νὰ ἐφαρμόσῃ. Εἶναι εὐκολώτερον ν' ἀποφύγῃ τις νὰ
προξενήσῃ εἰς τὸν ἄλλον τὸ κακόν, ὅπερ θ' ἀπηνέχτο
διὰ τὸν ἑαυτὸν του...

Πολλοὶ χριστιανοὶ νομίζουν ὅτι ἀρκεῖ τῷ ὄντι καὶ
διὰ τὴν ἰδικήν μας ἐποχὴν ἡ ἀποφυγὴ τῆς ἁμαρτίας.
Λησμονοῦν ὅτι ἁμαρτίαν ἀποτελεῖ καὶ ἡ παραμέλη-
σις τῆς ἀρετῆς. Ἀλλ' ὅμως εἶναι σαφὴς τοῦ Κυρίου
ἡ ἀπαίτησις: «Καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμεῖς οἱ
ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως». Ποῖος
δὲν θὰ ἠθέλε θετικὴν τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον καὶ
δὲν θὰ ἐπεξήτει τὴν πραγματικὴν ἐνίσχυσιν εἰς τὰς
δυσκόλους περιστάσεις τῆς ζωῆς του; Αὕτη ἡ ὑπο-
κειμενικὴ διάθεσις πρέπει νὰ θυμύσῃ καὶ τὴν ἀντι-
κειμενικὴν μας συμπεριφορὰν.

Θὰ ἦτο ἄδικος ὁ παραλείπων νὰ πράξῃ εἰς τὸν ἄλ-
λον τὸ ἀγαθόν, ὅπερ θὰ ἐξήτει δι' ἑαυτὸν...

Β'.—Δὲν εἶναι λοιπὸν διόλου δύσκολος ἡ εὐρεσις
τοῦ καθηκόντος εἰς πᾶσαν στιγμὴν, ἀφ' οὗ δὲν εἶναι
δύσκολον τὸ νὰ ἀξιοῖ τις παρὰ τῶν ἄλλων ἐμπρακτον
ἐκδήλωσιν τῆς ἀγάπης.

Τὸ μεῖζον περιλαμβάνει καὶ τὸ ἥλαττον. Καὶ θὰ
ἦτο πολὺ δύσκολον—ἀδύνατον—νὰ πράξῃ τις κατὰ
τοῦ ἄλλου κακόν, ἀφ' οὗ ὁ ἴδιος μόνον ἀγαθὰ ἐπιθυ-

μεῖ δι' ἑαυτὸν καὶ μόνον ἀγαθὰ ὀφείλει νὰ ἐπιθυμῇ
καὶ διὰ τοὺς ἄλλους.

Δὲν νομίζετε ὅτι εἰς τὴν διατύπωσιν αὐτὴν τῆς
εὐαγγελικῆς ἠθικῆς εἰσάγεται καὶ ἡ κλεῖς τοῦ «ἀπαρ-
νησάσθω ἑαυτὸν», τὸ ὁποῖον ἠκούσαμεν εἰς παρελ-
θούσαν Κυριακὴν καὶ ἡ ψυχολογικὴ ἐξήγησις τοῦ
«ἐγὼ κήσῃς τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν»;

Πράγματι ποῖαν θέσιν δύνανται νὰ κατέχῃ το «ἐγὼ»
εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἀπὸ το «ἐγὼ» του
κατορθώνει νὰ πληροφροῖται περὶ τῶν ὑποχρεώσεων,
τὰς ὁποίας ἔχει πρὸς τοὺς ὁμοίους του; Νὰ μετα-
φράξῃ δηλαδὴ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἰδικοῦ του «ἐγὼ»
εἰς δικαιώματα τοῦ «ἐγὼ» τοῦ ἀδελφοῦ του;...

Ποῖος ἄλλος, Κύριε, ἐκτὸς ἀπὸ Σε θὰ ἠδύνατο νὰ
πραγματοποιήσῃ τὸ θαῦμα τοῦτο, ὅπως ἔχομεν καταν-
τήσῃ σήμερον μετὰ τὴν λατρείαν τοῦ «ἐγὼ» μας; Καὶ
ὅμως εἶσαι πρόθυμος νὰ ἔλθῃς ἐπικουρός, ἐὰν θὰ
δεῖξωμεν τὰς πρώτας καλὰς διαθέσεις...

41.

Κύριος τῶν πάντων.

(Κυρ. Γ'. Λουκᾶ. — 9 Ὀκτωβρίου)

«Νεκρῶσαι τοὺς λόγους, ἐγερθεῖς»
(Λουκ. 11, 14).

Μὲ μίαν φωνὴν «ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο
λαλεῖν» κατὰ τὴν σύντομον ἀλλὰ τόσον παραστατι-
κὴν διήγησιν τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου (Λουκ. 11,
11—16). Ποῖος ἄλλος θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ τὴν
νεκρανάστασιν αὐτὴν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Κύριον τοῦ θά-
νατου καὶ τῆς ζωῆς; Νεκρὰ φαίνεται νὰ εἶναι καὶ
σήμερον ἠθικῶς ἡ ἀνθρωπότης, καὶ ἐκεῖνοι ἀκριβῶς,
ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ λαοὶ καὶ τὰ ἔθνη ἐλπίζουν, οἱ ἀπο-
τελοῦντες τὴν νεολαίαν τὴν σημερινήν, δὲν εἶναι περισ-
σότερον ζωντανοὶ ἀπὸ τὸν μονογενῆ υἱὸν τῆς χήρας.
Πολλὰ ἐπινοοῦσιν οἱ ἀσχολούμενοι εἰς τὸ ἔργον τῆς
μορφώσεως τῆς μεταπολεμικῆς γενεᾶς, πλὴν μάταια
εἶναι καὶ ἄκαρποι αἱ προσπάθειαι τῶν καὶ «οἱ βᾶ-
σταζόντες» ἐξακολουθοῦσι τὴν πένθυμον πορείαν
τῶν πρὸς τὸν τάφον. Ποῖος ἄλλος θὰ ἠδύνατο νὰ
σταματήσῃ αὐτὴν τὴν πορείαν, παρὰ αὐτὸς ὁ ἴδιος,
ὁ ὁποῖος «ἤρξατο» καὶ τότε «τῆς σοφοῦ»;

Α'.—Ἐχομεν συνηθίσαι παρὰ πολὺ νὰ εἴμεθα
ἀπαισιδοῦχοι διὰ τὴν τύχην τῆς ἀνθρωπότητος καί,
οὐχὶ σπανίως, ἐνεκα τῆς ἀπαισιδοχίας μας κατα-
λαμβανόμεθα καὶ ἀπὸ ἀμηχανίαν ἐνόπιον τῶν δυσκο-
λιῶν, τὰς ὁποίας παρουσιάζει ὁ αἰὼν μας.

Λησμονοῦμεν ὅτι ὁ ὅλος ἀκριβῶς τῆς Ἐκκλησίας,
τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων δηλαδὴ, εἶναι ὁ κατὰ
τοῦ ἠθικοῦ κακοῦ πόλεμος καὶ ὅτι ἀκριβῶς διὰ τοῦτο
καὶ ὀνομαζόμεθα «στρατιῶται» τοῦ Χριστοῦ (Β'.
Τιμοθ. β'. 3) καὶ τὴν «στρατευομένην» Ἐκκλησίαν
ἀποτελοῦμεν.

Καὶ εἶναι δυνατόν ἐνίοτε νὰ συμβαίῃ καὶ ἄλλο
βαρύνει σφάλμα, νὰ λησμονῶμεν δ.λ.ν. ὅτι τῆς
στρατευομένης ταύτης Ἐκκλησίας Ἀρχηγὸς καὶ Κε-
φαλὴ δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ αὐτὸν τὸν Χριστόν, παρὰ
τοῦ ὁποίου ἔχομεν τὴν βεβαιότητα ὅτι «καὶ πύλαι

ἄδον οὐ κατισχύουσιν αὐτῆς» (Ματθ. ιστ'. 18).

Τὴν ιδιότητά μας ὡς «στρατιωτῶν» τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ζῇ μεθ' ἡμῶν καὶ κυβερνᾷ τὸ στρατόπεδόν μας, λησιμονοῦμεν καὶ πάσχομεν τότε ὅ,τι οἱ στρατιῶται συνήθως πάσχουσιν ὅταν εἰρεθῶσι μόνον ἀπολέσαντες τὰ ἔχνη τῶν ἐπιτελῶν αὐτῶν...

Καὶ ὅμως ἔχομεν Ἀρχηγόν μας τὸν Κύριον τῶν πάντων.

Β.—Τί ἐπράξαμεν ἕως τώρα δὲ νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὴν βοήθειαν, τὴν ὁποίαν ὑπόσχεται νὰ μας δώσῃ ὁ Ἀρχηγός μας; Πότε καὶ ποσάκις προσεφύγαμεν εἰς τὴν ἀκαταμάχητον προστασίαν του; Μήπως ἐν τῇ πράξει ἔχομεν ὑποκαταστήσῃ διὰ τῶν ἰδικῶν μας σχεδίων τὴν βουλὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; Μήπως, χωρὶς νὰ το ἀντιλαμβάνομεθα πολλάκις, ἐλπίζομεν περισσότερον εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τὰς μεθόδους τὰς ἀνθρωπίνους;

Πῶς χρησιμοποιοῦμεν τὴν ἐξουσίαν τῆς πίστεως καὶ τὴν δύναμιν τοῦ μετακινεῖν τὰ ὄρη; Τὴν αἰσθανόμεθα ἐντὸς ἡμῶν ζῶσαν καὶ ἐνεργόν; Ἐμμεθα φορεῖς τῆς δυνάμεως ταύτης εἰς τὸν κόσμον;

Ἰδοὺ τὰ ζητήματα ἐπὶ τῶν ὁποίων καλούμεθα νὰ σκεφθῶμεν, ὁσάκις τεθλιμμένοι καὶ περίλυτοι ἐτοιμαζόμεθα νὰ κηδεύσωμεν τὴν μεταπολεμικὴν γενεάν! Ἀρά γε ἔχομεν πλήρη τὴν συναίσθησιν τῆς εὐθύνης μας, ὅταν ὑπάρχῃ μὲν πλησίον μας Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δύναται νὰ τὴν ἀναστήσῃ, ἀμελοῦμεν ὅμως νὰ ζητήσωμεν τὴν συνδρομὴν του;

Τί ἐπράξαμεν διὰ νὰ φέρωμεν τὴν νεολαίαν πρὸς τὸν Χριστόν; Μήπως νομίζῃ τις ὅτι αἱ μέθοδοι, τὰς ὁποίας ἀκολουθεῖ ὁ «κόσμος» τῆς ἁμαρτίας διὰ νὰ τὴν παρασύρῃ καὶ νὰ τὴν κρατήσῃ πλησίον του, εἶναι τυχαῖαι καὶ ἀμελέτητοι; Ἀλλοίμονον, ἀδελφοί μου, ὁ Σατανᾶς ἐργάζεται, ὅταν κοιμώμεθα ἡμεῖς καὶ ἡ τρικυμία τῶν παθῶν εἶναι τόσο μεγάλη, ὥστε πράγματι νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ τὴν ἀντιπαρέλθωμεν χωρὶς ζάλην καὶ ταραχήν...

Ὁ Χριστὸς εἶναι πλησίον μας· διατί νὰ μὴ τρέξωμεν ὥπως οἱ μαθηταὶ Του; Τότε ἡ θάλασσα θὰ γαληνεύσῃ καὶ ὁ ἄνεμος θὰ κοπάσῃ, διότι αὐτὸς εἶναι ὁ Κύριος τῶν πάντων καὶ τὰ πάντα «ὑπακούουσιν αὐτῷ» (Ματθ. ι' 27).

Τὸ συμπέρασμα. Ἡ ἀνθρωπότης, ἡ νεολαία, ὅ,τι ἔχει ἡ ἀνθρωπότης προσφιλές, δὲν ἀπέθανεν, ἀλλὰ κοιμᾶται. Κοιμᾶται ὅμως ὕπνον ἐπικίνδυνον, θανατηφόρον, καὶ εἶναι ἀνάγκη ν' ἀφυπνισθῇ. Ὡς παύσουν αἱ προχειρότητες καὶ οἱ ἐμπειρισμοὶ καὶ ἂς χρησιμοποιήσωμεν τὴν δύναμιν Ἐκεῖνου, ὅστις μὲ ἐξουσίαν θὰ φωνάξῃ: «νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι».

Ε. Γ. Μ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ διδασκαλία τῶν Θρησκευτικῶν

Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ «Δελτίου» τῆς ὁμοσπονδίας τῶν λειτουργῶν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ὁ καθηγ. κ. Ν. Βασιλόπουλος ἐν μελέτῃ αὐτοῦ ἔπλ

τὸν τίτλον «Ἐπιστήμη καὶ μέθοδος» πραγματευόμενος τὴν μεθοδολογικὴν δεοντολογίαν τῆς διδασκαλίας ποιεῖται λόγον καὶ περὶ τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων, ἐξετάζων δὲ τὸν παρεδεδεγμένον καὶ ἐν ἀπορροζούμενῳ μέχρι τοῦδε τρόποι τῆς διδασκαλίας αὐτῶν θίγει δύο σημαντὰ ἄξια ἰδιαιοῦσας προερχομένης. Φρονεῖ ὁ λόγος ὁ ἀρθρογραφὸς ὅτι τὰ θρησκευτικὰ διδάσκονται, ὡς διδάσκονται, «παρασυρθέντα ἀπὸ τ' ἄλλα μαθήματα». Ἐφαρμόζεται δηλὰ δὴ καὶ ἐπ' αὐτῶν ἡ τῶν λοιπῶν μέθοδος, ἡ μέθοδος ἡ καὶ ἡ ἐξοχὴ γνωστικῇ. Ἐνῶ ἡ φέρσις των, ἡ ἀντιμετώπιση, ἡ οὐσία καὶ ὁ σκοπὸς των εἶνε ὅλως ἰδιότυπα. Τὰ θρησκευτικὰ δὲν πρέπει νὰ ἀποβλέπουν κυρίως εἰς τὴν ἀπόκτησιν ζηρῶν γνώσεων, ἀλλ' εἰς τὴν ἐπίσχεσιν τῆς θρησκευτικῆς πίστεως, τῆς τάσεως τῆς σταθερᾶς πορείας πρὸς τὸ ἔνδοξον ἰδεώδες, ἡ ὁποία «δὲν ριζοβολεῖ διὰ πλουτισμοῦ τῆς διανοίας, ἀλλὰ διὰ ψυχικῆς συγκινήσεως». Παρὰ ταῦτα τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν «ἐπῆρε τὴν πεζότητα τῶν ἄλλων μαθημάτων καὶ μάλιστα τὴν ἐλιστικὴν μορφήν των, καὶ ἔτσι θρησκευτικὰ θὰ εἴπῃ γιὰ τὸν μαθητὴν μιὰ ἀναγκαστικὴ προσπάθεια νὰ μάθῃ καὶ γιὰ νὰ πάρῃ ἓνα βαθμὸν καὶ μιὰ ἀγανάκτησιν καὶ κάποτε καὶ ἀποστροφή κατὰ τοῦ ψυχολογικοῦ καὶ ἠθοπλαστικοῦ αὐτοῦ μαθήματος, πὸν τόση ἐποβλητικὴ δύναμις ἔχει στὴν ψυχὴ τῶν παιδῶν μὲ μιὰ διδασκαλίαν ἀνάλογον μὲ τὴν ἡμετέραν». Ἀλλ' ὁ σ. ἐθελοῖται ἀποτοῦν καὶ τὴν βαθμολογίαν τῆς εἰς τὰ θρησκευτικὰ ἐπιδόσεως τῶν μαθητῶν. Ἐφ' ὅσον ἡ βαθμολογία εἶνε προϊόν τῆς μετρήσεως τῆς διανοητικῆς ἐπιδόσεως, ἡ δὲ ἡθικὴ τοῦ παιδιοῦ καὶ ἡ προαγωγὴ αὐτοῦ εἰς τὴν θρησκευτικὴν πίστιν δὲν μετρεῖται, ἐσφαλμένως τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν ἔχει μεταβληθῇ εἰς «μάθημα ἑλῆς καὶ βαθμοῦ», ἐκτραπὲν οὕτω τοῦ κυρίου σκοποῦ του. Τὸ βαθμολογεῖν τὸ συναίσθημα τῆς πίστεως, εἶνε—κατὰ τὸν σ.—πολὺ ἐπιζήτηνον, καὶ ἂν μάλιστα τὸ παιδί ἀπορριφθῇ σὶὰ θρησκευτικὰ, εἶναι ἐπόμενο νὰ καταληφθῇ ἀπὸ ἀπαισιοδοξία καὶ ἀπιστίας. Ἀλλ' ὡς τε ἡ ἀναγκαστικὴ αὐτὴ ὠθησὶ πρὸς τὴν πίστιν ἀγαιρεῖ τὸ ἀπαραίτητον στοιχεῖον, τὸν ἐνθουσιασμόν, ἐπιβάλλει ἓνα πρᾶγμα ἀπ' ἔξω χωρὶς ψυχικὴ ἔξαρσις, καὶ ἔτσι δὲν μᾶς δίνει αὐτὸ ποῦ περιμένουμεν, ἥτοι «τὴν ἐνσυνείδητη καὶ σταθερὴν προόδον τῆς πίστεως», νὰ γέινον τὰ παιδιά «ἐνσυνείδητοι καὶ πιστοὶ ὁπαδοὶ τῆς ἡμετέρας χριστιανικῆς σημαίας».

Ὁ διδάσκαλος.

Παρερχόμενοι τὰς λοιπὰς λεπτομερείας τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνωτέρω μελετήματος τὰς ἀναφερομέ-

τας εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν εἰς τὰ σχολεῖα, ὁφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι αὕτη, ὡς συνήθως γίνεται, δὲν εἶνε πραγματικὴν ἰδεώδης. Παραμερίζομεν τῶν ἐξαιρέσεων, οἱ καθηγηταὶ τῶν θρησκευτικῶν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ των φαίνονται παραστρόμενοι ὑπὸ τοῦ τυπικοῦ ἐπισήμου προγράμματος καὶ ὑπὸ τῆς «ἐπιστημονικῆς» παιδαγωγικῆς διδακτικῆς μᾶλλον, ἢ ἐλαττούμενοι ὑπὸ τοῦ ἰδικοῦ των ἐσωτερικοῦ θρησκευτικοῦ ἐγῶ καὶ ὑπὸ τοῦ ἀληθοῦς σκοποῦ τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας : τῆς καθοδηγήσεως, τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς ἐνισχύσεως τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος ἐν τοῖς παιδίοις καὶ τῆς ἀναδείξεως αὐτῶν εἰς ἐνσυνειδήτους, σταθεροὺς καὶ ἐνθουσιώδεις χριστιανούς. Τοῦτο ὅμως δὲν κατορθοῦν ἡ ξηρὰ καὶ τυπικὴ θρησκευτικὴ γνωσιοδοσία, ἀλλὰ ὁ διδάσκαλος, τὸ πρόσωπον, ἡ ψυχὴ, ἡ φλογερὰ πίστις, ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ διδάσκοντος καὶ ἡ εὐλικρινής, ἡ γρησία καὶ βαθεῖα πρὸς τὰ παιδιά ἀγάπη του. Τὰ ὑψηλὰ καὶ τέλεια ἐπιστημονικὰ λεγόμενα ἐφόδια, ὅσον διήποτε καὶ ἂν εἶνε χρήσιμα, εἶνε ἀπλῶς βοηθητικά καὶ δευτερεύοντα, ἴσως δὲ ἡ ἀπουσία των καὶ νὰ μὴ εἶνε αἰσθητὴ ὅπου ὁμιλεῖ ἀμέσως πρὸς τὰς παιδικὰς ψυχὰς ἡ ψυχικὴ τοῦ διδασκάλου συγκίνησις, ὅπου τὸ φῶς καὶ τὸ θάλλος τοῦ διδάσκοντος μεταγγίζεται ἀπὸ τὸ ἐσώτερον πῦρ τῆς ἰδικῆς του φλογερᾶς πίστεως, ἀπὸ τὸν ἰδικόν του γρησίον ἐνθουσιασμόν. Αὐτὸς εἶνε ὁ κύριος παράγων τῆς τελεσφορήσεως τῆς διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων, ὡς ἄλλως τε διδάσκονται τοῦτο λιπαρῶς οἱ θεολόγοι καὶ ἀπὸ τῆς πανεπιστημιακῆς ἐδρας.

Περὶ τῆς ἠθικῆς κρίσεως.

Ἡ χώρα διήρνεε τὴν προσεκλογικὴν περίοδον, ὡς δὲ εἶνε ἐπόμενον, ἕκαστον τῶν περὶ ἐκτετατικῆς συναγωνιζομένων πολιτικῶν κομμάτων προσεπάθησε ν' ἀναπτύξῃ ἴδιον πολιτικὸν πρόγραμμα, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὁποίου ἐπισχετεῖτο τὴν βελτίωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς εὐημερίας τῶν πολιτῶν. Αὐστηρῶς οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες, οἱ δικαίως ἀξιοῦντες νὰ διοικήσωσι τὴν χώραν, ἀφ' ἱκανῶν εἰδῶν τὴν προσοχὴν αὐτῶν στρέφουσι μονομερῶς πρὸς τὴν ἑλικρὴν μόνον εὐημερίαν, παντάπασιν σχεδὸν ἀπροσεκτοῦντες εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν ὕψιν τῆς ζωῆς, διὰ τοῦτο δὲ καὶ εἰς τὰ προγράμματά των τὰ πολιτικὰ δὲν καθίσταται αἰσθητὸν ἐνδιαφέρον πρὸς τοὺς παράγοντας ἐκείνους, δι' ὧν δύνανται νὰ ἐξυψωθῇ τὸ ἠθικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ. Ἡ τοιαύτη πολιτικὴ προγραμματικὴ μονομέρεια καὶ ἐφέτος ἀνεμένετο εἰ μᾶλλον ὕλκω-

τέρα, ἐφ' ὅσον τὸ κεντρικὸν καὶ προέχον τῆς χώρας πρόβλημα εἶνε σήμερον τὸ οἰκονομικόν, ἡ πᾶσα δὲ προσπύθεια τῶν πολιτικῶν ἐκδηλοῦται εἰς τὴν ἔξαρσιν τῆς οἰκονομικῆς ἐξυγιάνσεως. Κατ' ἐντυχίαν οὐ μόνον ἐκ στόματος πολιτικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄρθροις ἐφημερίδων κατὰ τὴν ἀκμὴν τοῦ πολιτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ δὲν ἐλησιμονήθη κατὰ τὴν σημερινὴν προσεκλογικὴν ζήτησιν καὶ ἡ ἠθικὴ ἔσπερις τῆς σοφοῦς κρίσεως, μετ' ἀνακωφύσεως δὲ εἴδουεν διατίστοιμενον ἐπ' αὐτῶν ὅτι ἡ ἠθικὴ κρίσις δὲν εἶνε ὀλιγώτερον τῆς οἰκονομικῆς ἐπίφορος καὶ σημαντικὴ εἰς ἔκτασιν καὶ εἰς βάθος, ὅτι αὐταῖον ἔργον θὰ ἐπραττεν ὁ ἐπιχειρῶν τὴν ἐδραίωσιν τῆς οἰκονομικῆς εὐημερίας ἐπὶ σαθοῦ ἠθικοῦ ἐδάφους καὶ ὅτι μόνον ἐφ' ὅσον ἠθέλει ἀποκατασταθῇ εἰς αὐτὴν ὁ ἠθικὸς ρυθμὸς θὰ ἐπετρέπετο ἑλπίς περὶ νοήμον οἰκονομικῆς ἐκτεταθείας. Ἐπ' ἴσης λόγος ἐγίνετο ἐν τοῖς πολιτικοῖς προγράμμασι καὶ περὶ τοῦ ὅτι δεόν νὰ ἀποδοθῇ μεγαλντέρα σημασία εἰς τὴν παιδείαν καὶ τὸν κλήρον μετ' αὐτῶν μέρειν τὴν μόρφωσιν ἠθικῶν χαρακτήρων. Θέλομεν νὰ πιστεῦωμεν ὅτι ἡ προσοχὴ αὕτη καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν τῶν πολιτῶν εὐημερίαν οὐ μόνον ἀπορρέει ἐκ συνειδητῆς ἐκτιμήσεως τῶν παραγόντων τοῦ ὅριος πολιτισμοῦ καὶ ἐξ εὐλικρινοῦς ἐγέσεως νὰ προαχθῇ ἠθικῶς ὁ ἐλληνικὸς λαός, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐφεξῆς ἐκ τῶν πολιτικῶν προγραμμάτων δὲν θὰ λείπωσι παρόμοιαι ἐκδηλώσεις, διότι ἀνάγκη οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες νὰ κατανοήσωσιν ὅτι ἐπὶ ἀρχῶν πολιτικῶν, ἀφ' ὧν ἐλλείπει τὸ ἠθικὸν στοιχείον, οὐδέποτε οἰκοδομεῖται καὶ ἐξασφαλίζεται πραγματικὴ καὶ ἀορίστη εὐημερία εἰς τοὺς πολίτας.

* Ὑπὸ θρησκευτικῶν τινῶν εὐρωπαϊκῶν φύλλων ὁ ἐξαιρετικῶς πανηγυρικὸς χαρακτὴρ τοῦ ἐν Δουβλίῳ τελευταίου Συνεδρίου Εὐχαριστίας ἀποδίδεται εἰς τὸν σύγχρονον εορτασμόν τῆς 1500ῆς ἐπετηρίδος τῆς εἰς Ἱρλανδίαν ἀφίξεως τοῦ προστάτου τῆς νήσου ἁγίου Πατρικίου, τονίζεται δὲ ὁ σαφῶς ἀντιαγγλικὸς χαρακτὴρ τοῦ ἐν λόγῳ συνεδρίου ἐν τῷ πλήθει τῶν ποικίλων σημαίων ἔλειπε καθ' ὅλοκληρίαν ἡ ἀγγλικὴ σημαία, μεταξύ δὲ 3.000—4.000 προσκεκλημένων τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν ὅπως παραστῶσι κατὰ τὴν ἐπίσημον ὑποδοχὴν τοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ Πάπα δὲν ἦτο ὁ ἀννιπροσωπεύων τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας γενικὸς διοικητὴς τῆς νήσου.

* Συμπληροῦται ἐφέτος ἑκατονταετία ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ διασέμου φυσιοδίφου καὶ ἀνθρωπολόγου Georges Cuvier (1769—1832), ἀνήκοντος εἰς τὴν πλειάδα τῶν γνησίων ἐκείνων ἐπιστημόνων, οἵτινες συνεβίβαζον ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἐπιστημονικὴν εὐλικρίνειαν καὶ τὴν θρησκευτικὴν πίστιν. Τοῦτο καταφαίνεται ἰδίως ἐν τῷ περιφώνῳ λόγῳ

του ἐπὶ τῇ θπὸ τῆς 'Ακαδημίας ἀπονομῇ τῶν βραβείων ἀρετῆς. «'Ας ἀφήσωμεν—εἶπε—τὴν ἐθνικὴν ἀρχαιότητα καὶ ἄς ἀνοίξωμεν τὸ Εὐαγγέλιον, ἐκεῖ δ' ἄς ἀναζητήσωμεν τὸ ἐπασχολοῦν ἡμᾶς ζήτημα. Ἰδοὺ δὲ τί ἀναγινώσκουμεν ἐν τῷ ἱερῷ βιβλίῳ: «ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.. καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν» ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ προφῆται. 'Ενάρκτος λοιπὸν εἶνε ὅστις σκολοιθεῖ τὰς δύο αὐτάς ἐντολάς, διότι τηρεῖ τὸν νόμον δλόκληρον. Τί δὲ εἶνε τὸ ἀγαπᾶν τὸν Θεὸν καὶ πῶς δύναται τις ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸν ἀγαπᾷ; Συμμορφούμενος πρὸς τὴν βούλησίν του, πράττων ὅ,τι ὁ Θεὸς διατάττει. τὸ πρῶτον δ' ὅπερ μᾶς διατάττει μετὰ τὴν εἰς αὐτὸν ὀφειλομένην ἀγάπην εἶνε νὰ ἀγαπῶμεν τὸν πλησίον μας ὡς ἡμᾶς αὐτούς, πλησίον μας δὲ εἶνε πάντες οἱ ἄνθρωποι ἀδιακρίτως καὶ ἀνεξαιρέτως, ὡς μᾶς τὸ διδάσκει ἐπ' ἴσης ἡ περὶ τοῦ καλοῦ σαμαρείτου παραβολή...».

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Απεφασίσθη ὑπὸ τῆς 'Ι. Συνόδου ὅπως ἡ καταργηθεῖσα ἰ. μητρόπολις Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας συγχωνευθῇ πρὸς τὰς ὁμόρους ἰ. Μητροπόλεις Αἰτωλίας καὶ 'Ακαρνανίας, Φθιώτιδος καὶ Θεσσαλιώτιδος, ἀνακοινωθῇ δὲ ἡ ἀπόφασις τῷ 'Υπουργεῖῳ τῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ δημοσιευθῇ ἡ πρᾶξις αὕτη ἐν τῇ 'Εφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως.

— 'Η 'Ι. Σύνοδος ἀπεφάσισεν ὡσαύτως ὅπως ἡ καταργηθεῖσα ἰ. μητρόπολις Θάσου συγχωνευθῇ εἰς τὴν ἰ. μητρόπολιν Λήμνου.

— Μετὰ τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ τὴν μελέτην τοῦ σχεδίου Διατάγματος περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀπογραφῆς τῆς περιουσίας τῶν ἐνοριακῶν ναῶν ἐνεκρίθη τοῦτο ὑπὸ τῆς 'Ι. Συνόδου καὶ ἀπεστάλη εἰς τὸ 'Υπουργεῖον πρὸς δημοσίευσιν.

— Προτάσει τοῦ ἐκ τῶν συνοδικῶν συνέδρων σεβ. Μητροπολίτου Μιτυλήνης κ. 'Ιακώβου ἡ 'Ιερά Σύνοδος ἀπεφάσισε παμψηφεί ὅπως ἐκφραστῇ ἡ εὐαρέσκεια καὶ διαβιβασθῶσιν αἱ εὐχαὶ τῆς 'Εκκλησίας πρὸς τὸν γηραιὸν Γυμνασιάρχην τοῦ Γυμνασίου Μιτυλήνης κ. 'Ιω. 'Ολύμπιον ἐπὶ τῷ συνεπείᾳ τοῦ νόμου περὶ ὁρίου ἡλικίας τῶν ἐκπαιδευτικῶν τερατισμῶ «μακρᾶς καὶ λίαν καρποφόρου διδακτικῆς σταδιοδρομίας τοῦ σοφοῦ πρεσβύτου, καθ' ἣν πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως ἐξυπηρέτησε τὸ ἔθνος καὶ τὴν 'Εκκλησίαν.

— 'Η 'Ιερά Σύνοδος δι' ἐγγράφου αὐτῆς πρὸς τὸ 'Υπουργεῖον τῆς Παιδείας καὶ τῶν Θρησκευμάτων ἐζήτησε τὴν τροποποίησιν τοῦ ἀρθροῦ 3 τοῦ νόμου 5383 «περὶ 'Εκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων», ὡς ἀντικειμένου εἰς τοὺς 'Ιεροὺς Κανόνας. 'Επειδὴ ὅμως δὲν ἐπετεύχθη τροποποίησις αὐτοῦ πρὸ τῶν διακοπῶν τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς, οὐδὲ εἶναι πιθανὴ ἡ ταχὺ τροποποίησις, ἐνῶ παρίσταται ἐπείγουσα ἀνάγκη συγκροτήσεως 'Επισκοπικῶν Δικαστηρίων, ἡ 'Ι. Σύνοδος συνέστησε πρὸς τοὺς σεβ. ἱεράρχας, ὅπως, ἐὰν μέχρι τοῦδε δὲν ὑπέβαλον, ὑποβάλουν ἤδη πρῶτασιν περὶ διορισμοῦ δύο τακτικῶν καὶ δύο ἀναπληρωματικῶν μελῶν τοῦ παρ' αὐτοῖς 'Επισκοπικοῦ Δι-

καστηρίου διὰ μίαν τριετίαν, ἵνα ζητηθῇ ἡ ἔκδοσις τοῦ σχετικοῦ Διατάγματος, ἢ δ' ἐν λόγῳ πρῶτασις στηρίξῃται εἰς ὑπόδειξιν τῶν ἐφημερίων, ἥς ὁ τρόπος θέλει καθορισθῇ ὑπὸ τῶν ἱεραρχῶν κατ' ἐλευθέραν αὐτῶν κρίσιν.

— Διὰ Προεδρικοῦ Διατάγματος δημοσιευθέντος εἰς τὴν 'Εφημ. τῆς Κυβερνήσεως ἡ τῆς μητροπόλεως 'Ηλείας ἱερά μονὴ «Κρεμαστῆς» προτάσει τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου συγχωνεῦσθαι εἰς τὴν ἰ. μονὴν «Σκαφιδιάς».

— 'Απεφασίσθη ὑπὸ τῆς 'Ι. Συνόδου ὅπως αἱ ὑπὸ τοῦ Μ. Προέδρου συνταχθεῖσαι καὶ ὑπ' αὐτῆς ἐγκριθεῖσαι ἱεραὶ ἀκολουθίαι ἐκτυπωθῶσιν εἰς τεῦχος.

— Τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἐπεσκέφθη τὸν Μακ. Πρόεδρον τῆς 'Ι. Συνόδου ἐν τῷ Γραφείῳ Αὐτοῦ ὁ 'Υφυπουργὸς τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Α. Μακκᾶς καὶ συνεζήτησαν ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων τῆς 'Εκκλησίας.

— 'Ὡσαύτως ἡ 'Ι. Σύνοδος ἐξ ἀφορμῆς διατάγματος περὶ ναοῦ συλλόγου τινὸς τιθεμένου εἰς δημοσίαν λατρείαν παρεκάλεσε τὸν Μακ. Πρόεδρον ὅπως ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ χορηγῇ ἐφημέριον εἰς ἰδιωτικὸν ναὸν ἐφ' ὅσον τίθεται εἰς δημοσίαν λατρείαν παρὰ τὴν γνώμην τῆς 'Εκκλησίας καὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς.

— Ληξάσης τῆς εἰς τὴν ἰ. μητρόπολιν Φλωρίνης ἀποστολῆς τοῦ ἀποσπασθέντος ἱεροκλήρυκος τῆς ἰ. Μητροπόλεως Κορινθίας ἀρχιμ. 'Ιωάννου Μακροπούλου ἐπανήλθεν οὗτος εἰς τὴν μόνιμον αὐτοῦ θέσιν.

— 'Ανεγνώσθη ἐν συνεδρίᾳ τῆς 'Ι. Συνόδου γράμμα ἐνθρονιστήριον τοῦ Καθολικοῦ Γεωργίας Μακαρ. κ. Καλλιστράτου ἐπὶ τῇ ἐνθρονίσει αὐτοῦ καὶ ἀπεφασίσθη νὰ σταλῇ ἡ προσήκουσα ἀπάντησις παρὰ τοῦ Μακ. Προέδρου.

— 'Εχορηγήθη τῷ Σεβ. 'Ελασσώνος μηνιαία ἄδεια ἀπουσίας δι' 'Αθήνας.

— 'Ανεγνώσθη ἐπὶ Συνόδου τοῦ Σεβ. 'Αλεξανδρουπόλεως περὶ τῆς καθόλου θρησκευτικῆς καταστάσεως ἐκθεσις, ἐν ἣ συνιστᾶται ἡ ἔκδοσις τοῦ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Πλωμαρίου ἐκπονουμένου ἔργου «Κώδις τῆς 'Ορθοδόξου Χριστιανικῆς πίστεως», ἥτοι ἐκτενὴς ὁρθόδοξος χριστιανικὴ κατ'ἡγήσεις πολεμικὴ καὶ ἀπολογητικὴ. Δηλώσαντος δὲ τοῦ Σ. Πλωμαρίου ὅτι ἤδη ἤρχισεν ἐκτυπούμενον τὸ ἔργον, ἀπεφασίσθη ὅπως εἰσαχθῇ τοῦτο καὶ εἰς τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα.

— Δηλωσάσης τῆς Ριζαρείου Σχολῆς ὅτι δὲν θὰ λειτουργήσωσιν 'Ιερατικὰ Φροντιστήρια διὰ λόγους οἰκονομικοῦς, ἡ 'Ιερά Σύνοδος παρεκάλεσε τοὺς σεβ. 'Αρχιερεῖς ὅπως εἰδοποιήσωσι τοὺς μαθητὰς τούτων ἵνα μὴ προσέλθωσιν εἰς 'Αθήνας μηδὲ ἀποστείλωσι νέους μέχρι λύσεως τοῦ ζητήματος.

— 'Η 'Ιερά Σύνοδος τηλεγραφικῶς ἀνεκοίνωσε πρὸς τοὺς σεβ. 'Ιεράρχας ἀπόφασιν αὐτῆς ὅπως μὴ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἐγκύκλιος τοῦ 'Υπουργείου Παιδείας ἀπὸ 6 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. περὶ παλαιοημερολογιτῶν.

— Τῇ 14 ὑπερμεσοῦντος ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς 'Υψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ χοροστατοῦντος τοῦ Μακ. 'Αρχιεπισκόπου ἐν πυκνοτάτῳ ἐκκλησιάσματι καὶ ἱερουργούντος τοῦ αἰδέσ. πρεσβυτέρου 'Ιωάννου Νεαμονιτάκη, Διδασκάλου τοῦ Εὐαγγελίου τῆς 'Εκκλησίας 'Αλεξανδρείας καὶ Καθηγητοῦ τῶν θρησκευτικῶν ἐν ταῖς Κοινοτικαῖς αὐτῶν σχολαῖς, ἐτελέσθη ἐν τῷ νεοδμήτῳ ναυδρίῳ τοῦ ἐν Βουλιαγμένῃ 'Εκκλησιαστικοῦ 'Ορφανοτροφείου πα-

νηγυρική λειτουργία, καθ' ἣν ἡ Α. Μ. ἐδίδαξε τὸ ἐκκλησίασμα ἀπὸ τῆς σημασίας τῆς ἑορτῆς καὶ μεθ' ἣν ἐπηκολούθησεν ἱερὰ λιτάνευσις ἐν τῷ περὶ τὸ Ὁρφανοτροφεῖον χώρῳ. Τῆς πομπῆς προηγείτο ὁ τίμιος Σταυρὸς κρατούμενος ὑπὸ ὀρφανοῦ, ἠκολούθουν εἰς στίχους οἱ τρόφιμοι τοῦ Ὁρφανοτροφείου καὶ τὰ ἐν τῷ χώρῳ αὐτοῦ παραθερίζοντα ὀρφανὰ κοράσια τοῦ Ἀσύλου τοῦ ἁγ. Ἀνδρέου, ἠκολούθει δ' ἡ Α. Μ. συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ παραστάτος ἐν τῇ θείᾳ μυσταγωγίᾳ πολυαριθμητάτου τῶν παραθεριστῶν καὶ ἄλλων εὐσεβῶν πλήθους. Εἰς τρεῖς στάσεις τῆς ἱερᾶς λιτανείας ἐγένοντο δεήσεις ὑπὲρ τῶν ἰδρυτῶν τοῦ Ὁρφανοτροφείου, τῶν κοπιόντων ἐν αὐτῷ καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνατρεφομένων ἐν αὐτῷ τροφίμων, ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν οἰκογενειῶν τῶν παραθεριστῶν καὶ ὑπὲρ τοῦ Ἀσύλου τοῦ ἁγ. Ἀνδρέου. Καθ' ἅπασαν τὴν ἡμέραν διεξήγετο ἐν Βουλιαγμένῃ καὶ τοῖς πέριξ ἔρνος ὑπὲρ τῶν ὀρφανῶν, καθ' ὅν οἱ φιλόανθρωποι παραθερισταὶ διετρέψαν βιβλίαν τὴν πρὸς αὐτὰ συμπάθειαν τῶν. Μετὰ τὴν μεσημβρίαν ἐν μιᾷ τῶν μεγάλων αἰθουσῶν τοῦ Ὁρφανοτροφείου προκαθημένου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου μετὰ τοῦ περὶ αὐτὸν Διοικ. Συμβουλίου καὶ παρισταμένου μεγάλου πλήθους πληροῦντος τὴν αἴθουσαν ἀσφυκτικῶς ὁ διευθυντὴς τοῦ ἰδρυματος κ. Ἱ. Ράμφος εἶπε τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ λήξαντος ἔτους, καταχειροκροτηθέντα, μεθ' ὃ ἐπηκολούθησαν ὑπὸ τὴν διευθύνσιν τῶν κ. κ. Ε. Χατζηπαναγιώτου καὶ Κ. Ματθαίου ἔσματα, διάλογοι καὶ δραματῖα τῶν τροφίμων. Τὸ πλῆθος δι' ἐπανειλημμένων χειροκροτημάτων διεδήλου τὴν πρὸς τὸ ἱδρυμα συμπάθειαν.

— Κατ' εἰσήγησιν τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Ἱεζεκιήλ, τὸ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Σ. ἐν Καρδίτῃ Φιλοπτώχων Ταμεῖον ὁ «Ἅγιος Σεραφεῖμ» ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδριάσει τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐνέκρινεν ἵνα κατὰ τὸ ἀρξάμενον σχολικὸν ἔτος παράσχῃ τὰ ἐξῆς βοηθήματα εἰς ἀπόρους σπουδαστάς: Εἰς τὸν δευτεροετῆ φοιτητὴν τῆς Θεολογίας Σάββαν Νανᾶκον δραχμὰς 10.000· εἰς τὸν πρωτοετῆ φοιτητὴν τῆς Θεολογίας Εὐάγγ. Κίσσαν δρχ. 5.000· ἀμφοτέρους οὗτοι οἱ φοιτηταὶ κατὰγονται ἐξ Ἀγράφων. Εἰς τὸν Δ. Χρυσούλην μαθητὴν τῆς Ἱερατικῆς σχολῆς Κορίνθου δρχ. 2.500· εἰς τὸν Β. Κοντογιάννην μαθητὴν τῆς πέμπτης γυμνασιακῆς τάξεως δραχμὰς 2.000.

— Διὰ δαπάνης τοῦ Φιλοπτώχου Ταμεῖου καὶ τοῦ σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἱεζεκιήλ ἀπεφοίτησαν ἤδη τῶν ἱερατικῶν σχολῶν οἱ Χαρ. Θέος, Β. Ἀμβροσίου, Γεώρ. Καρανᾶσος, Δημ. Τσιτσιρίγκος καὶ Εὐάγ. Κίσσας.

— Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας ἡ ὑπαιθρος μέχρι πρό τιнос δὲν εἶχεν ἀνάγκην σπουδαίας φιλανθρωπικῆς ἐνισχύσεως λόγῳ τῆς ἐπαρκείας τῶν κατοίκων καὶ τοῦ παραγωγικοῦ τῶν κτημάτων τῶν· εἰς τοὺς ἀπορωτέρους ἡ βοήθεια περιορίζετο εἰς μικρά τινα βοηθήματα χορηγούμενα ἐκ τῶν ἱερῶν ναῶν τῇ ὑποδείξει καὶ ἐγκρίσει τοῦ σεβ. μητροπολίτου κ. Συνεσίου. Ἀπὸ τιнос ὁμως ἐνεκα τῆς ἐνσκηψάσης οικονομικῆς κρίσεως ἡ δυσπραγία κατέστη γενικὴ, ἐντεῦθεν δ' ἡ ἱερὰ μητρόπολις προσεπάθησεν ἐκ τῶν ἐνόντων νὰ θεραπεύσῃ τὰς μᾶλλον ἐπιγούσας ἀνάγκας τῶν ἀπορωτέρων. Τὴν φιλανθρωπικὴν δρᾶσιν τῆς μητροπόλεως ἐνισχύουσι καὶ τὰ δύο ἐν ἀμφοτέραις ταῖς πρωτεύουσαις τῆς ἐπαρχίας λειτουργοῦντα

φιλανθρωπικὰ σωματεῖα, τελοῦντα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβ. Μητροπολίτου καὶ ἀσκοῦντα τὸ φιλανθρωπικὸν ἔργον δι' ἐράνων, διὰ τῶν ἐπ' ἐκκλησίας περιφερομένων δίσκων καὶ διὰ φιλανθρωπικῶν ἑορτῶν, οὕτω δὲ πληροῦνται αἱ μᾶλλον ἐπείγουσαι ἀνάγκαι τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν ἀπόρων, εἰς οὓς παρέχονται τροφίμα καὶ φάρμακα, ἐνδυμασίαι, νοσήλεια, τὰ πρὸς κήδευσιν κλ.· τὸ διατιθέμενον κατ' ἔτος ὑπὸ τῶν σωματείων ποσὸν ἀνέρχεται εἰς δρχ. 30,000—40,000. Ἡ Α. Σ. προΐσταται καὶ τοῦ μόνου ἐν Λεβαδείᾳ φιλανθρωπικοῦ Ἰδρυματος, ἤτοι τοῦ Ἀσύλου Ἀνιάτων τῶν Οἰκογενειῶν Γ. καὶ Ι. Λάππα, ἰδρυθέντος ἐκ κληροδοτήματος τῆς εὐεργέτιδος τῆς ἐπαρχίας Λεβαδείας Ἀγγελικῆς Γ. Λάππα· ἐν αὐτῷ περιθάλπονται ἄποροι γέροντες ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἐξ ἀνιάτων νοσημάτων πάσχοντες. Ἡ λειτουργία τοῦ Ἀσύλου ἤρξατο ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου παρ. ἔτους, οἱ τρόφιμοι αὐτοῦ ἀνέρχονται εἰς 20. ἡ δ' ἐτήσια δαπάνη αὐτοῦ ἀνέρχεται εἰς δρχ. 250,000. Ἡ ὅλη περιουσία τοῦ κληροδοτήματος μετὰ καὶ τοῦ ἐν λόγῳ ἰδρυματος συμποσῶται εἰς 5 περίπου ἑκατομύρια.

— Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους οἱ ἀπορώτεροι βοηθοῦνται κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτάς ἐκ τῶν ταμείων τῶν ἱερῶν ναῶν, μὴ ὑφισταμέναν φιλανθρωπικῶν σωματείων, ἐνεκα τῆς γενικῆς ἀνεχείας τῶν κατοίκων. Μόνον ἐν Ἀρναίᾳ ὑπάρχει σύλλογος κυριῶν ἀποσκοπὼν εἰς τὴν βοήθειαν τῶν πτωχῶν παιδιῶν.

— Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἰωαννίνων ἡ θρησκευτικὴ κίνησις τελεῖται διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου, διὰ Κατηχητικῶν σχολείων καὶ διὰ τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου Βελλᾶς. Τοῦ θεσμοῦ τῶν ἱεροκηρύκων μὴ ἐπεκταθέντος καὶ εἰς τὰς νέας χώρας παρὰ τὴν ἀναμφισβήτητον ἀνάγκην, ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης Ἰωαννίνων κ. Σπυρίδων προσεπάθησε νὰ πληρῶσῃ τὸ κενὸν κατὰ τὸ δυνατόν διὰ τῶν κατηχητῶν τῶν θρησκευτικῶν ἐν τοῖς γυμνασίοις Ἰωαννίνων καὶ δι' ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας· ὑποβοηθήσας δὴλα δὴ τὴν σύστασιν χριστιανικῆς ἀδελφότητος ὑπὸ τὴν προσαυριανὴν «Ἅγιος Κοσμάς», δι' ἐτήσιας πρὸς αὐτὴν χορηγίας ἐκ δρχ. 24.000 συνετέλεσεν ὥστε αὕτη νὰ ἀναλάβῃ τὴν δι' ὠρισμένον χρόνον μετάκλησιν καὶ χρησιμοποίησιν ἰδίου ἱεροκήρυκος. Ἡ αὕτη ἀδελφότης μετακαλεῖ καὶ εἰδικὸν πνευματικὸν διὰ τὸ μυστήριον τῆς Ἐξομολογήσεως καθ' ὠρισμένας τοῦ ἔτους ἐποχάς· ἡ δρᾶσις τοῦ ἐν λόγῳ λαμπροῦ σωματεῖου οὐ μόνον ὡς πρὸς τὴν διὰ τοῦ θείου λόγου καὶ τῆς ἐξομολογήσεως θρησκευτικὴν ἐνίσχυσιν τῶν χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ γενικωτέρας ἐπόψεως εἶνε ἀξία ἰδίως ἐξάρσεως. Παραλλήλως πρὸς τὴν διὰ τοῦ κηρύγματος ἐξυπηρέτησιν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν χριστιανῶν λειτουργοῦσι καὶ Κατηχητικὰ σχολεῖα διὰ τοὺς μαθητάς κυρίως, ἐξ ὧν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος παρηκολούθησαν μετὰ ζήλου τὰ κατηχητικὰ μαθήματα περὶ τοὺς 250, οἵτινες ἀσφαλῶς θὰ πολλαπλασιασθῶσιν ἐφ' ὅσον ἐπιτυγχάνεται βαθμὴδὸν ἡ προσαρμογὴ τῶν μαθημάτων πρὸς τὰς ὑφισταμένας συνθήκας. Ἰδιάζοντα τόνον εἰς τὴν ἐξύψωσιν τοῦ μορφωτικοῦ θρησκευτικοῦ πεδίου προσδίδει τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον Βελλᾶς, ἰδρυθὲν ἡδη πρὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἡπείρου ὑπὸ τοῦ Σεβ. Σπυρίδωνος καὶ τελοῦν ἐκτοτε ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν αὐτοῦ. Τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον τοῦτο ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του φέρει ἀγροτικὸν χαρακτῆρα ἵνα οἱ ἀπό-

φοιτοὶ αὐτοῦ ἱερούμενοι δύνανται πρὸς ταῖς πνευματικαῖς ὑπηρεσίαις νὰ χρησιμεύσιν ὡς ὁδηγοὶ τῶν χωρικῶν καὶ εἰς τὰς βιοποριστικὰς αὐτῶν προσπάθειας. Παρὰ τὴν γλισχρότητα τῶν μέσων καὶ τὴν ἐν ἀρχῇ ἀνεπάρκειαν τοῦ προσωπικοῦ τὸ ἴδρυμα ἀπέδωκεν ἀγλαοὺς καρπούς, διότι οἱ ἀπόφοιτοί του μετέρχονται λίαν εὐδοκίμως τὸ ἐπάγγελμα τοῦ διδασκάλου εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, ἐνίοι δὲ συμπληρώσαντες τὴν νόμιμον ἡλικίαν ἐχειροτονήθησαν ἤδη ἱερεῖς. Μετὰ τινὰ διακοπὴν τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον ἀνασυνέστη καὶ αὖθις ἵνα μετὰ τινὰ χρόνον λάβῃ τὸν μόνιμον χαρακτήρα Ἑκκλησιαστικοῦ Ὀρφανοτροφείου καὶ ἀγροτικοῦ Ἱερατικοῦ Φροντιστηρίου. Πρὸς τοῦτο ἤδη νέα οἰκήματα ἀνεγείρονται ἀπαιτήσαντα δαπάνην ὑπερβᾶσαν τὰ δύο ἑκατομμύρια, τὸ ἐν φῇ ἡ σχολὴ ἀγρόκτημα εὐρύνεται καὶ ἐξασφαλίζεται, ἡ αὐτοκαλλιέργεια τῆς σχολῆς ὑποκαθίστᾷ τοὺς βαθμιδὸν ἀπομακρυνόμενους καλλιεργητάς, ὁ περὶ αὐτὴν μέγας δενδρόκηπος βελτιοῦται καὶ ἐπανδύναται εἰς μοναδικὸν καθ' ὅλην τὴν Ἠπειρὸν, πᾶσαν δ' ὁ μητροπολίτης καταβάλλει προσπάθειαν ὅπως τὸ ἴδρυμα καταστῇ αὐταρκες πρὸς παρασκευὴν ἀληθῶν ἱερέων καὶ ἅμα πρακτικῶν γεωπόνων ἱκανῶν ν' ἀποβῶσιν παράγοντες τοῦ πολιτισμοῦ ἐν τῇ ὑπαίθρῳ Ἠπειρῷ. Κατὰ τὸ λήξαν ἔτος οἱ τρόφιμοι τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου ὑπερέβησαν τοὺς ἑκατὸν, ἡ δ' ἐτήσια αὐτοῦ δαπάνη προσήγγισε τὸ ἑκατομμύριον.

Τὸ φιλανθρωπικὸν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἔργον ἐξυπηρετεῖται διὰ τῶν ἱκανῶν κληροδοτημάτων καὶ τῆς δι' ἰδίον Κανονισμοῦ ἰδιωτοῦ ἐνιαίας αὐτῶν διαχειρίσεως ὑπὸ τὴν χειραγωγίαν καὶ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν τοῦ σεβ. μητροπολίτου, οὗτω δὲ καθίσταται δυνατὴ τελεσφόρος ἀντιμετώπισις πῶν ἀναγκῶν τῶν πασχόντων, αἵτινες ἐν χώρᾳ ξηρᾷ καὶ ἀγόνῳ οἷα ἡ Ἠπειρὸς εὐνόητον ὅτι εἶναι πάμπολλα. Οὕτω ὑπὸ τὴν ἄμεσον τῆς μητροπόλεως διοίκησιν τελοῦσι α) τὸ Νοσοκομεῖον Χατζη-Κώστα, ὑποδειγματικῶς λειτουργοῦν ὡς ἐπαρχικὸν θεραπευτήριον, περιλαμβάνον δὲ τμήματα παθολογικόν, χειρουργικὸν καὶ γυναικολογικόν. Κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐν αὐτῷ ἐνοσηλεύθησαν 720 ἀσθενεῖς, ἐχειρουργήθησαν δὲ 80. Ἡ ἐτήσια δαπάνη ἀνῆλθεν εἰς δρχ. 450,000. Ἡ δὲ παρ' αὐτῷ ἰδρύεται παράρτημα φυματιῶντων, διὰ τὸ ὅποιον πέρυσιν ἐδαπανήθησαν 325,000 δρχ. τῆς ὅλης δαπάνης ὑπολογισθείσης εἰς ἑκατομμύριον β) τὸ Φαρμακεῖον Πτωχῶν, παρέχον φάρμακα δωρεὰν εἰς ἀπόρους κατ' οἶκον νοσηλευμένους, δι' ἐτήσιας δαπάνης δρχ. 215,000. γ) τὸ Γηροκομεῖον, ἤδη ἀπὸ διετίας ἐστεγασμένον εἰς νεότευκτον οἰκῆμα, δι' ὅπερ ἐδαπανήθησαν περὶ τὰ 2 ἑκατ. δρχ., καὶ περιθάλπον 50 γέροντας ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἡ δαπάνη τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἀνῆλθεν εἰς δρχ. 300,000. δ) τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Γεωργίου Σταύρου, ὅπερ ὁσημέραι δι' ἱκανῶν δωρεῶν καὶ κληροδοτημάτων ἐνισχυόμενον περιθάλπει, ἐκπαιδεύει καὶ καταρτίζει ἐπαγγελματικῶς ὀρφανὰ ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις τῆς ξυλουργικῆς καὶ λεπτουργικῆς, τῆς ραπτικῆς, τῆς ὑποδηματοποιίας καὶ τῆς ἀσημουργικῆς. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀρφανῶν ἀνῆλθεν εἰς 51, ἐδαπανήθησαν δὲ δρχ. 550,000. Παρασκευάζεται ἤδη ἡ διεύρυνσις τῶν ἐγκαταστάσεών του. Ἐξω τῆς ἀκτίνας τῆς δράσεως τῶν ἰδρυμάτων τούτων ἡ φιλανθρωπία ἀσκεῖται καὶ ἄλλως ὑπὸ τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως· οὕτω κατὰ τὸ λήξαν ἔτος διενεμήθησαν ὑπ' αὐ-

τῆς εἰς ἔκτακτα βοηθήματα πρὸς ἀπόρους δρχ. 55,000, εἰς κρατουμένους καὶ πρὸς ἀποφυλάκισιν ὀφειλετῶν δρχ. 15,000· εἰς βοηθήματα κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτάς δρχ. 45,000· εἰς τὸ Πατριωτικὸν Ἰδρυμα προστασίας παιδιοῦ καὶ πρὸς συντήρησιν μαθητικοῦ συσσιτίου δρχ. 12,000 πρὸς προικοδότησιν ἀπόρων κορασίων τῆς πόλεως Ἰωαννίνων καὶ τῆς ὅλης ἐπαρχίας δρχ. 100,000, ἥτοι ἐν συνόλῳ δρχ. 227,000.

Ἄλλ' ἡ ἱερὰ μητρόπολις σημειοὶ καὶ ἰδιαίχουσιν ἐκπαιδευτικῇ, κοινωφελῇ, πνευματικῇ καὶ καθ' ὅλου ἐκπολιτιστικῇ δρᾶσιν, περὶ ἧς ἐν τῷ ἐπομένῳ φύλλῳ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Κατὰ τὴν ἐναγχος γενομένην ἀνασυγκρότησιν τῆς Ἱερᾶς συνόδου τοὺς ἀποχωρήσαντας ἐπὶ τῇ λήξει τῆς συνδικτικῆς αὐτῶν θητείας σεβ. μητροπολίτας Δέσφρων. Πριγκηπονήσων, Σάρδεων, Θεοδορουπόλεως, Εἰρηνοπόλεως καὶ Χριστουπόλεως ἀντικατέστησαν κληθέντες οἱ σεβ. Καισαρείας Καλλίνικος, Ἐφέσου Ἀγαθάγγελος, Προύσης Νικόδημος, Ἰμβρου καὶ Τενέδου Ἰάκωβος καὶ Λαοδικείας Λωρόθεος.

— Κατὰ τὸ ἀρχόμενον νέον σχολικὸν ἔτος προσελήφθησαν εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Θεολογικῇ Σχολῇ δώδεκα νέοι μαθηταί, ἐξ ὧν οἱ 7 θὰ ἀπαρτίσωσι τὴν Α' γυμνασιακὴν τάξιν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Κατ' εἰδήσεις ἐκ Βουκουρεστίου ἡ Α. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ρουμανίας κ. Μύρων διέψευσε τὰς ἐν τῷ Ἀθηναϊκῷ τύπῳ δημοσιευθείσας εἰδήσεις περὶ ἐπισκέψεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Μητροπολίτην Σόφιας.

ΡΩΜΑ·Τ·ΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Κατὰ τηλεγραφικὰς ἐξ Ἰσπανίας εἰδήσεις, εἰς τὴν Ἐθνικοσυνέλευσιν ὑπεβλήθη νομοσχέδιον περὶ διαθέσεως τῆς κατασχεθείσης περιουσίας τῶν ἐν Ἰσπανίᾳ Ἰησουιτῶν εἰς σκοποὺς φιλανθρωπικοῦς. Ἡ εἰδησις προσέθετεν ὅτι, καίτοι ὁ ἰσπανὸς πρωθυπουργὸς ὠμολόγησε τὸν ἐκαναστατικὸν χαρακτῆρα τούτου, οὐχ ἦν ἐν ἐθέλωρσιν αὐτοῦ ἐπιβεβλημένον διὰ τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν τοῦ κυβερνητικοῦ προγράμματος περὶ κοινωνικῆς δικαιοσύνης. Τὸ νομοσχέδιον ἐψηφίσθη διὰ ψήφων 227 κατὰ 25.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Κατὰ τελευταίαν στατιστικὴν τῶν κατοίκων τῆς Παλαιστίνης ἐν Ἱερουσολύμοις οἱ Ἑβραῖοι εἶνε πολυαριθμοῦτεροι τῶν μουσουλμάνων καὶ τῶν χριστιανῶν χωριστὰ λαμβανομένων κατὰ τὸ ἥμισυ καὶ πλέον, οἱ δὲ μουσουλμάνοι καὶ οἱ χριστιανοὶ εἶνε σχεδὸν ἰσάριθμοι. τῶν πρώτων ὑπερβαίνοντων τοὺς δευτέρους μόνον κατὰ 555 άτομα.

— Ἀπεβίωσε πρὸ τινος ἐν ἡλικίᾳ 69 ἐτῶν ὁ ἐπιφανὴς τῆς Π. Διαθήκης ἐρευνητὴς καὶ ἰδίας σχολῆς ἐν τῇ βιβλικῇ ἐπιστήμῃ ἀρχηγός, ὁ Hermann Gunkel, καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Χάλλης. Πρὸς ταῖς ἄλλαις πολυπληθεῖς καὶ ὀξυκελεύεις ἐργασίας αὐτοῦ ἐξέδωκε καὶ περισπούδαστα ὑπομνήματα εἰς τὴν Γένεσιν καὶ τοὺς Ψαλμούς.

— Κατὰ τὸν αὐτόν που χρόνον ἀπεβίωσε ἐν ἡλικίᾳ 82 ἐτῶν ὁ διάσημος γερμανιστὴς Ed. Sievers, καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Λειψίας, γνωστότατος καὶ εἰς τὸν θεολογικὸν κόσμον, ἰδίᾳ διὰ τῶν περὶ μετρικῆς τῆς ἑβραϊκῆς ποιήσεως ἐργασιῶν αὐτοῦ καὶ μάλιστα διὰ τῆς περιφήμου «ἡχοαναλυτικῆς ἐπεξεργασίας» (schallanaly-

ische Bearbeitung) τῶν Εὐαγγελίων, διὰ τῶν πορισμάτων τῆς ὁποίας ἀνατρέπονται τὰ περὶ τῆς γενέσεως τῶν Εὐαγγελίων θεωρήματα τῆς φιλελευθέρας κριτικῆς καὶ καθίσταται καὶ ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἐπόψεως λίαν πιθανὴ ἡ ἀποστολικὴ καταγωγή τῶν 4 κανονικῶν Εὐαγγελίων.

Δωρεαὶ ὑπὲρ τοῦ Ἑκκλησι. Ὁρφανοτροφείου.

Ὑπὲρ τοῦ Ἑκκλησι. Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης, προσέφερον οἱ κ. κ. Ἀγγελόπουλος δρχ. 100, Καγιώ δρχ. 100, Γ. Ψαρᾶς δρχ. 150, ὁ σὺλλογος παραθεριστῶν Βουλιαγμένης δρχ. 250, ὁ αἰδ. πρωτοσύγκελλος τῆς ἱ. μητροπόλεως Ἰωαννίνων ἐξ ὀνόματος αὐτῆς δρχ. 1000, καὶ ἡ κυρία Ἰ. Βασιλῆ δρχ. 210 ἐξ ἑράνου.—Ὁ ὑπὲρ τῶν ὁρφανῶν ἐν Βουλιαγμένῃ ἔρανος τῆς 14 Σεπτ. ἀπέφερε δρχ. 6, 298.25.

NEA BIBLIA

[Ἡ «Ἑκκλησία» ἐν τῇ τμήματι τούτῳ ἀναφέρει πᾶσαν νέαν ἔκδοσιν, ἥς ἀντίτυπον ἀποστέλλεται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν].

Ἡ τρίτη Οἰκουμένη Σύνοδος καὶ τὸ πρωτεῖον τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης. Ἀπάντησις εἰς τὴν Ἐγκύκλιον τοῦ Πίου ΙΑ' «Lux Veritatis» ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσόστομος. Ἐκ τῆς «Ἑκκλησίας». Ἐν Ἀθήναις, τύποις «Φοῖνικος» 1932 (σελ. 47).—Ἐν τῇ τεύχει τούτῳ ἀνεκδίδεται αὐτοτελῶς ἡ ἐν τῇ «Ἑκκλησίᾳ» (Ι' [1932] ἀρθ. 27—28) τὸ πρῶτον δημοσιευθεῖσα ἀπάντησις τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου εἰς τὴν ἐν τῇ τίτλῳ ἀναφερομένην παπικὴν Ἐγκύκλιον, τὴν ἀπολυθεῖσαν ἐπ' ἐσχάτων ἐξ ἀφορμῆς τοῦ εορτασμοῦ τῆς 15 ἑκατονταετηρίδος τῆς ἐν Ἐφέσῳ Γ' Οἰκ. συνόδου, ἀποτελοῦσα ὁλόκληρον ἐπιστημονικὴν ἱστορικὴν πραγματείαν. Ὁ σκοπὸς τῆς «Ἀπαντήσεως» εἶνε ἡ ἀνασκευὴ τῶν διωχυρισμῶν τῆς παπικῆς Ἐγκυκλίου, δι' ὧν κατεβάλλετο προσπάθεια νὰ στηριχθῇ τὸ παπικὸν πρωτεῖον ἐπὶ τῆς δῆθεν ἀναγνωρίσεως καὶ ἐπισήμου τάχα ἀνακηρύξεως αὐτοῦ ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος Οἰκ. συνόδῳ ὁμολογήσεως δῆθεν καὶ τὸ ἀλάθητον τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης. Ὁ Μακαρ. σ. ἀναφέρει ἐν εἰσαγωγικῇ κεφ. τὸ ἱστορικὸν τῆς Ἐγκυκλίου, προβαίνει εἰς τὴν ἐμπεριστατωμένην ἀνάλυσιν τῶν περὶ τὴν Γ' Οἰκ. σύνοδον καὶ τῶν κατ' αὐτὴν γεγονότων τῶν σχετιζομένων πρὸς τὰς σχέσεις τοῦ Νεστορίου καὶ τοῦ Κυρίλλου πρὸς τὸν πάπαν Κελεστίνον α', ἱστορεῖ τὴν στάσιν τοῦ Κυρίλλου καὶ τοῦ Κελεστίνου ἀπέναντι τοῦ Νεστορίου, ἀφηγεῖται τὰ κατὰ τὴν σύνοδον καὶ ἐν συμπεράσματι ἐκ τῶν ἀναντιρρήτων ἱστορικῶν δεδομένων καὶ τῆς αὐστηρῶς ἀμερολήπτου ἐπ' αὐτῶν κρίσεως συνάγει τὸ περιτράνω ἀποδεικνυόμενον ὅτι «οἱ ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ τοῦ Πίου ΙΑ' διατυπούμενοι ἰσχυρισμοί, καθ' οὓς οἱ ἄγιοι Πατέρες ἡμῶν, οἱ ἐν Ἐφέσῳ συνεληθόντες, ἀνεκήρυξαν τὸ Πρωτεῖον τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης καὶ παρεδέχθησαν τοῦτον ὡς ὑπέρτατον Κριτὴν καὶ Διδάσκαλον ἀλάθητον, ὅτι ἡ ἐν Ἐφέσῳ Σύνοδος συνήλθεν ἀπλῶς πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ρωμαίου Ποντίφηκος κατὰ Νεστορίου, καὶ ὅτι, ἐπομένως, ὁ Ποντίφηξ εἶναι ἀνώτερος τῶν Συνόδων, οἱ τοιοῦτοι ἰσχυρισμοί εἰσιν ὅλως ἀβάσιμοι καὶ ξένοι πρὸς τὴν πραγματικότητα». Ἡ ἀπάντησις ἀναγινώσκεται ἀπλήστως καὶ εἶνε ὄντως πειστικωτάτη.

«Θεολογία». —Ἐξεδόθη κατ' αὐτὰς τὸ λθ' τεῦχος (τόμ. Ι', Σεπτέμβριος) τῆς Θεολογίας, περιλαμβάνον συνεχῆν

τῆς μελέτης Ἀδ. Διαμαντοπούλου περὶ τῆς Γ' Οἰκ. συνόδου, καὶ τὰς πραγματείας Δ. Πασχάλη Ἡ ἐν Γαυρεῖ τῆς Ἀνδρον μονῆ τοῦ Παντοκράτορος καὶ τρία ἀνέκδοτα περὶ αὐτῆς σιγίλλια Μελετίου τοῦ Πηγᾶ, Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων Ἰεζεκιήλ Ὁ ἐθνομάρτυς Φιλόθεος ἐπίσκοπος Σαλῶνων, Ἐδλογίου Κουρίλα Γρηγόριος ὁ Ἀργυροκαστρίτης, Ἀρχιμ. Ἀγαθαγγέλου Σηροῦ χάκη Αἱ σύνοδοι τοῦ Γερολάμο Λάντο (1467-1474-1486) καὶ Ἐδ. Σαβράμη Ὁ Διαμαντῆς Ρύσιος. Τὸ βιβλιογραφικὸν καὶ κριτικὸν δελτίον τοῦ τεύχους ἀναφέρει τὰ νεώτερα ἔργα περὶ τῆς Γ' Οἰκ. συνόδου καὶ περὶ τῆς Ἀγ. Γραφῆς. Ἰδιαζούσης προσοχῆς ἄξια εἶνε τὰ πρῶτα περὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν Γ' Οἰκ. σύνοδον ἔργων κριτικὰ σημεῖωματα ὀφειλόμενα εἰς τὸν Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν. συναγαγόντα αὐτὰ ὑπο τὸν ἐπιτυχὴ τίτλον «Ἐφέσια». Αἱ ἀφιερωθεῖσαι εἰς τὸ ἐπικαιρὸν τοῦτο θέμα (ἐπὶ τῇ 15ῃ ἑκατονταετηρίδι τῆς ἐν Ἐφέσῳ Γ' Οἰκ. συνόδου) συγγραφαὶ καὶ πραγματεῖαι ἐν διαφόροις περιοδικοῖς ἀνέρχονται εἰς 35, ὧν 8 ὀφείλονται εἰς Ἕλληνας θεολόγους, καὶ δὴ τὸν Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν Χρυσόστομον Παπαδόπουλον (3), τὸν σεβ. μητροπολίτην Ἡρακλείας Φιλάρετον Βαφειδὴν, τὸν σεβ. μητροπολίτην Κυζίκου Καλλίνικον, τὸν Ἀδ. Διαμαντόπουλον, τὸν Ἰω. Παπαδόπουλον Κατηχητὴν Ἀλεξανδρείας, τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας (εἰδικὸν τεῦχος εορτασμοῦ) καὶ τὸ περιοδικὸν τῆς Ἑκκλησίας Κύπρου «Ἀπ. Βαρνάβας» (παινηγυρ. τεύχος) Τὰ «Ἐφέσια» ἀνετυπώθησαν καὶ εἰς ἴδιον τεῦχος.

† Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων Ἰεζεκιήλ τοῦ ἀπὸ Βελανιδιάς, Περί ψαλτῶν, νεωκόρων καὶ ἱερομονάχων, ὑπόμνημα πρὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Καρδίτῃ 1932.

Τοῦ αὐτοῦ, Προβλήματα εἰκονογραφίας. Ἀνακοίνωσις πρὸς τὴν Χριστ. Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρείαν. Ἐν Ἀθήναις, τύποις «Φοῖνικος» 1932.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ἱερολογία εἰς τοὺς μικτοὺς γάμους. Ἐν Ἀθήναις, Τύποις «Φοῖνικος» 1932.

Τὸ β' καὶ γ' μελετήματα τοῦ σεβ. συγγραφέως ἤδη ἔδημοσιεύθησαν ἐν τῇ «Ἑκκλησίᾳ» καὶ ἀποτελοῦσιν ἀναδημοσιεύσεις ἐξ αὐτῆς· διὰ δὲ τοῦ α' ἀναπτύσσει ὅτι αἱ δύο διατάξεις (ἀρθρ. 169 τοῦ νόμου 5383 καὶ ἀρθρ. 24 τοῦ νόμου 5439) καθ' ὅς οἱ ψάλλται καὶ οἱ νεωκόροι παύονται ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου «μετὰ σύμφωνον γνώμην τὴν ἐνοριακῆς ἐπιτροπῆς», οἱ δὲ ἱερομόναχοι μονιμοποιῶνται ἐν ταῖς ἐνορίαις, εἶνε ἀντικανονικαὶ καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀντισυνταγματικαί, ἄρα ἡ Ἱεραρχία ἔχει δικαίωμα νὰ μὴ ἐφαρμόσῃ αὐτάς· ἕκαστος μητροπολίτης ἔχει δικαίωμα διορισμοῦ καὶ παύσεως τῶν ψαλτῶν καὶ τῶν νεωκόρων τῆς περιφερείας του, ὡς ἔχει δικαίωμα νὰ διατάξῃ πάντα ἱερομόναχον ἐν τῷ κόσμῳ διακονοῦντα νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν μονὴν του συμφώνως πρὸς τὰς κανονικὰς διατάξεις. Ἐπ' ἴσης ὁ σ. ἀποφαίνει ἀνεφάρμοστον ἄλλην διάταξιν (ἀρθρ. 3 τοῦ νόμου 5383), καθ' ἣν τὰ δύο μέλη τοῦ ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου προτείνει οὐχὶ ὁ μητροπολίτης, ἀλλ' ἐκλέγουσιν οἱ ἱερεῖς τῆς μητροπόλεως, διότι οὐδαμοῦ κανονικῶς στηρίζεται, ἐνθ' ἐξ ἄλλου, δι' αὐτῆς εἰσάγεται ἐπισήμως ὁ ἐκλογικὸς σάλος ἐν τῇ Ἑκκλησίᾳ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

'Ι. Μητρόπολις Χαλκίδος

Προσκαλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζόμενα προσόντα ὅπως μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου ἐ.ε. ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ πιστοποιητικά προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν δι' ἐκλογῆς τῆς κενῆς θέσεως ἐνὸς ἐφημερίου τοῦ ἐν Μίστρῳ ἱ. ναοῦ τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Ἐν Χαλκίδι τῇ 8 Σεπτεμβρίου 1932. † Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος.

'Ι. Μητρόπολις Δρυϊνουπόλεως καὶ Πωγωνιανῆς

Ἡ ἱερὰ μητρόπολις Δρυϊνουπόλεως καὶ Πωγωνιανῆς συνφά τῷ ἀρθρῷ 78 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5148 καλεῖ τούς βουλομένους νὰ θέσωσιν ὑποψηφιότητα διὰ τὴν ἀνάδειξιν ἐφημερίου εἰς τὰς ἐφημεριακὰς θέσεις α) τῆς Κωμοπόλεως Βησσανῆς καὶ β) Ἀετοπέτρας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν εἰς τὴν ἱερὰν μητρόπολιν τὰ νόμιμα πιστοποιητικά. Προσεπιδηλοῦμεν δὲ ὅτι τὰ ἀπαιτούμενα γραμματικὰ προσόντα διὰ τὰς ὡς ἄνω θέσεις εἶναι τοῦλάχιστον ἀπολυτήριον ἡμυμνασίου ἢ τοῦ καταργηθέντος σχολαρχείου (ἐλληνικοῦ σχολείου) καὶ ὅτι ὁ ἐκλεγhestόμενος νομίμως ἐφημέριος ὑποχρεοῦται πρὸ τῆς χειροτονίας του εἰς διετὴ φοίτησιν παρὰ τῆς ἱερατικῆς Φροντιστηρίῳ δαπάναις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. Ἐν Δελφινικῇ τῇ 7 Σεπτεμβρίου 1932. † Ὁ Δρυϊνουπόλεως καὶ Πωγωνιανῆς Βασίλειος.

'Ι. Μητρόπολις Μεσσηνίας

Προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι διὰ τὰς κενὰς θέσεις ἐφημερίων τῶν ἐνοριῶν 1) Σωληναρίου καὶ 2) Κουρτακίου προσκαλούμεν τούς έχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἱερατεῦσωσιν, ὅπως ἐντὸς 15 ἡμερῶν ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰς ἐγγράφους αἰτήσεις των μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν συμφώνως τῷ Νόμῳ. Ἐν Καλάμαις τῇ 20ῃ Σεπτεμβρίου 1932. † Ὁ Μεσσηνίας Μελέτιος.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ

Τὸ τοπικὸν συμβούλιον Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Κίτρους διακηρύττει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐκποιήσεως, ἐνεργηθησομένην δι' ἐνσφραγίστων προσφορῶν, τὰ ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ χωρίου Φυτιά (πρὸφῃ Τσιόρνοβο) τῆς Ἐπαρχίας Ἡμαθίας κείμενα ἐξ (6) τεμάχια ἀγρῶν—δασοτόπων τῆς ἱ. μονῆς Ἀγίου Διονυσίου βάσει τῶν ὄρων τῆς ὑπ' ἀριθ. 432 καὶ 433 διακηρύξεως τοῦ τοπικοῦ συμβουλίου Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἱ. μητροπόλεως Κίτρους καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθῆσεται ἐν Βεροῖᾳ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 2αν Ὀκτωβρίου 1932 ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10-12 π. μ. ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων, τῶν τυχόν σχεδιογραμμάτων καὶ λοιπῶν ὄρων δύνανται νὰ λάβωσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ οἰκείῳ Ὑπ.ματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Ἐν Κατερίνῃ τῇ 20ῃ Αὐγούστου 1932 Ὁ Πρόεδρος † ὁ Κίτρους Παρθένιος.

Τὸ τοπικὸν συμβούλιον Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν διακηρύττει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐκποιήσεως 1) τὸ ποῖμνιον τῆς ἱ. μονῆς Παγανῶν ἀποτελούμενον ἐξ ἑκατὸν εἰκοσιν αἰγοπροβάτων ἤτοι 90 αἰγῶν καὶ 30 προβάτων διαφόρων ἡλικιῶν, καὶ 2) τὸ ποῖμνιον τῆς ἱ. Μονῆς Γηρομερίου ἀποτελούμενον ἐκ τριακοσίων καὶ ἐνὸς αἰγοπροβάτων ἤτοι 203 αἰγῶν καὶ 98 προβάτων διαφόρων ἡλικιῶν, ἀπάντων καλοῦ γένους, βάσει τῶν ὄρων τῆς ὑπ' ἀριθ. 464 διακηρύξεως τοῦ τοπικοῦ συμβουλίου Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἱ. μητροπόλεως Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν. τῶν ὄρων τῆς ὁποίας δύνανται νὰ λάβωσιν γνῶσιν οἱ βουλομένοι παρὰ τῷ Γραφεῖῳ τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν ὡς καὶ εἰς τὸ Ὑ(π)ματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης Ἰωαννίνων. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθῆσεται ἐν Παραμυθίᾳ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 2αν Ὀκτωβρίου ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10-12 π. μ. ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς. Ὁ Πρόεδρος κ. ἀ. α. Οἶκον. Α. Παπᾶς.

Τὸ τοπικὸν συμβούλιον Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Σισανίου-Σιατίστης διακηρύττει ὅτι, ἐκτίθενται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐκποιήσεως, ἐνεργηθησομένην δι' ἐνσφραγίστων προσφορῶν 1) ὕδρόμυλος, 2) Μαντάνι 3) ὕδροτριβὴ εἰς θέσιν Ποτάμι τοῦ Μετοχίου Σισανίου, 4) ἀγρὸς εἰς θέσιν Κλαδιὰ ἐκτάσεως 6 στρεμμάτων, 5) ἀγρὸς εἰς θέσιν Ἅγιος Γεώργιος ἐκτάσεως 2 στρεμμάτων, 6) ἀγρὸς εἰς θέσιν Ἅγιος Γεώργιος ἐκτάσεως 10 στρεμμάτων, 7) ἀγρὸς εἰς θέσιν Μάρμαρο ἐκτάσεως 5 στρεμμάτων, ἀγρὸς εἰς θέσιν Σελιὸ ἐκτάσεως 3 στρεμμάτων, 9) ἀγρὸς εἰς θέσιν Κουρὶ Δήμου ἐκτάσεως 3 στρεμμάτων 10) ἀγρὸς εἰς θέσιν Τσέρο Τσάνα 6 στρεμμάτων, 11) ἀγρὸς εἰς θέσιν Μεγάλες Γκορτσᾶς 22 στρεμμάτων, 12) ἀγρὸς εἰς θέσιν Γκορτσᾶς Κοιλιά ἐκτάσεως 4 στρεμμάτων, 13) ἀγρὸς εἰς θέσιν Πίτλιαγκα Μανδρὶ 4 στρεμμάτων, 14) ἀγρὸς εἰς θέσιν Καλντερίμι 4 στρεμμάτων, 15) ἀγρὸς εἰς θέσιν Ζαϊμάδικο 6 στρεμμάτων, 16) ἀγρὸς εἰς θέσιν Φτέρι 3 στρεμμάτων, 17) ἀγρὸς εἰς θέσιν Κακὸλακκος 3 στρεμμάτων, 18) ἀγρὸς εἰς θέσιν Μερτάσα ἐκτάσεως 2 στρεμμάτων, 19) ἀγρὸς εἰς θέσιν Κούφια Γκορτσᾶ 15 στρεμμάτων, 20) ἀγρὸς εἰς θέσιν Παληοχώρα 12 στρεμμάτων καὶ 21) ἀγρὸς εἰς θέσιν Στενὸ ἐκτάσεως 5 στρεμμάτων, τῆς ἱ. μονῆς Μικροκάστρου βάσει τῶν ὄρων τῶν ὑπ' ἀριθ. 38, 39, 40, 41, 42, 43 καὶ 44 ἐ. ε. διακηρύξεων τοῦ τοπικοῦ συμβουλίου Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἱ. μητροπόλεως Σισανίου-Σιατίστης καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθῆσεται ἐν Κοζάνῃ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν δεκάτην ἑκτὴν (16) Ὀκτωβρίου 1932 ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π. μ. ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων, τυχόν σχεδιογραμμάτων καὶ λοιπῶν ὄρων δύνανται νὰ λάβωσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ Ὑ(π)ματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Σιατίστῃ τῇ 7ῃ Σεπτεμβρίου 1932. Ὁ Προδρεύων τοῦ τοπ. συμβουλίου Ο.Δ.Ε.Π. Σιατίστης † Οἰκονόμος Ν. Δουδρος.

Τὸ τοπικὸν συμβούλιον Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Κίτρους διακηρύττει ὅτι, ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐκποιήσεως, ἐνεργηθησομένην δι' ἐνσφραγίστων προσφορῶν 1) τὸ ἐν Λιτοχώρῳ οἰκῆμα μετόχιον τῆς ἱερᾶς μονῆς ἁγίου Διονυσίου καὶ 2) τὸ ἐπίσης ἐν Λιτοχώρῳ οἰκῆμα μετόχιον τῆς τῆς ἱερᾶς μονῆς Κανάλλων τῆς ἱ. μονῆς ἁγίου Διονυσίου βάσει τῶν ὄρων τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 485α' διακηρύξεως τοῦ τοπικοῦ συμβουλίου Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἱ. μητροπόλεως Κίτρους καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθῆσεται ἐν Κατερίνῃ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν εἰκοστὴν τρίτην (23) Ὀκτωβρίου 1932 ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10-12 π. μ. ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων, τῶν τυχόν σχεδιογραμμάτων καὶ λοιπῶν ὄρων δύνανται νὰ λάβωσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ οἰκείῳ Ὑ(π)ματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Ἐν Κατερίνῃ τῇ 18ῃ Σεπτεμβρίου 1932. Ὁ Πρόεδρος † Ὁ Κίτρους Παρθένιος.

Τὸ τοπικὸν συμβούλιον τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Κίτρους διακηρύττει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐνεργηθησομένην δι' ἐνσφραγίστων προσφορῶν 1) τὸ ἐν Βερροῖᾳ οἰκῆμα—μετόχιον τῆς ἱερᾶς μονῆς ἁγίου Διονυσίου καὶ 2) τὸ ἐπίσης ἐν Βερροῖᾳ οἰκῆμα—μετόχιον τῆς τῆς ἱερᾶς μονῆς Μακρυρράχης τῆς ἱ. μονῆς ἁγίου Διονυσίου βάσει τῶν ὄρων τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 485β' διακηρύξεως τοῦ τοπικοῦ Συμβουλίου Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἱ. Μητροπόλεως Κίτρους καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθῆσεται ἐν Βερροῖᾳ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν εἰκοστὴν τρίτην (23) Ὀκτωβρίου 1932 ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10-12 π. μ. ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων, τῶν τυχόν σχεδιογραμμάτων καὶ λοιπῶν ὄρων δύνανται νὰ λάβωσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ οἰκείῳ Ὑ(π)ματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Ἐν Κατερίνῃ τῇ 18ῃ Σεπτεμβρίου 1932. Ὁ Πρόεδρος † ὁ Κίτρους Παρθένιος.